

# ဤစာအုပ်၌

အဋ္ဌသာလိနီ ဒုတိယနေ့အတွက် စည်းမျဉ်း  
(၁၀)ချက်အချုပ်

ဘာဂုံဆောင်ကျက်မှတ်ရန် လက္ခဏာဒီစတုက္က  
များ၊

နိုင်ငံတော် အစိုးရ ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲတွင်  
မေးပြီးသော လက္ခဏာဒီစတုက္က အဓိပ္ပါယ်  
အဖြေစုံနှင့် ခုနှစ်အညွှန်းများ ပါဝင်ကြသဖြင့်  
ဓမ္မာစရိယ စာမေးပွဲစင် စာချ၊ စာသင်အား  
တို့အတွက် အထောက်အကူပြု စာအုပ်ကောင်း  
တစ်အုပ် ဖြစ်သည်။

# ဓမ္မာစရိယ စာချတန်းအတွက်

## အိတ်ဆောင်

### လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေစုံ



# ဓမ္မာဓရိယ စာချတန်းအတွက်

## အိတ်ဆောင်

လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေစုံ



## ဤစာအုပ်၌

- ❑ အဋ္ဌသာလိနီ ဒုတိယနေ့အတွက် စည်းမျဉ်း (၁၀)ချက်အချုပ်
- ❑ အာဂုံဆောင်ကျက်မှတ်ရန် လက္ခဏာဒိစတုက္က များ၊
- ❑ နိုင်ငံတော် အစိုးရ ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲတွင် မေးပြီးသော လက္ခဏာဒိစတုက္က၊ အဓိပ္ပာယ် အဖြေစုံနှင့် ခုနှစ်အညွှန်းများ ပါဝင်ကြသဖြင့် ဓမ္မာစရိယ စာမေးပွဲဝင် စာချ၊ စာသင်သား တို့အတွက် အထောက်အကူပြု စာအုပ်ကောင်း တစ်အုပ် ဖြစ်သည်။

### ပုံနှိပ်မှတ်တမ်းလွှာ

- စာမူခွင့်ပြုချက် - ၂၀၀၁/၁၀၊ (၁၁၅)
- မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက် - ၂၀၀၁/၁၃
- ကွန်ပျူတာစာစီ - မိသားစုကွန်ပျူတာ၊
- အကြိမ် - ပထမကြိမ်
- အုပ်ရေ - (၁၀၀၀)
- ပုံနှိပ်သူ - ဦးဝင်းထွဋ်နိုင်
- ဝင်းအောင်ဆက်
- အမှတ် ၉၆၊ ၉၂-လမ်း
- မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့
- ထုတ်ဝေသူ - ဦးကျော်ဟင်း
- ယုံကြည်ချက်စာပေ၊
- အမှတ် ၁၁၁၊ ၃၃-လမ်း၊
- ကျောက်တံတားမြို့



# မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်းလွှာ	က
၂။	အဋ္ဌသာလိနီဒုတိယနေ့အတွက် စည်းမျဉ်း(၁၀)ချက်အချုပ်	၁
၃။	ဓမ္မာစရိယအောင်ရန် နည်းလမ်းမှန်	၃
၄။	(၉) နံပါတ်စည်းမျဉ်းအဖြေ	၄
၅။	လက္ခဏာဒိစတုက္ကတရားကိုယ်- ကောက်နည်း ညွှန်ကြားချက်	၁၀
၆။	အစိုးရစာမေးပွဲတွင်မေးပြီးသောအဓိပ္ပါယ်၊ လက္ခဏာဒိစတုက္ကပုစ္ဆာအဖြေစုံနှင့်အညွှန်များ လက္ခဏာဒိစတုက္ကများ	၁၄
၇။	ပရမတ္ထတရား (၄)ပါး	၃၀

၈။ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာလက္ခဏာဒိစတုက္ကများ ၃၂

၉။ စေတသိက်ပိုင်းဆိုင်ရာလက္ခဏာဒိ

စတုက္ကများ

၁၀။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက်(၇)ပါး ၄၇

၁၁။ ပကိဏ်းစေတသိက် (၆)ပါး ၅၆

၁၂။ အကုသိုလ်စေတသိက် (၁၄)ပါး ၅၈

၁၃။ သောဘနစေတသိက် (၁၄)ပါး ၆၃

၁၄။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လက္ခဏာဒိစတုက္က ၇၄

၁၅။ သစ္စာ(၄)ပါးစသည်လက္ခဏာဒိစတုက္ကများ ၈၄

၁၆။ မဂ္ဂင် (၈)ပါးလက္ခဏာဒိစတုက္ကများ ၈၆

၁၇။ ဒါနသီလဘာဝနာဈာနတို့၏

လက္ခဏာဒိစတုက္က ၈၇

၁၈။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လက္ခဏာဒိစတုက္ကများ ၈၉

မာတိကာ ပြီး၏။

# နိဒါန်းလွှာ

## ထုတ်ဝေခြင်းအကြောင်းရင်း

အဋ္ဌသာလိနီ ဒုတိယနေ့ (၉)နံပါတ်တွင် အမြဲ မေးလေ့ရှိသော လက္ခဏာဒိစတုက္က၏ အကျိုးကျေးဇူး များပုံကို စာချ၊ စာသင် စာမေးပွဲဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း သိကြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် လက္ခဏာဒိ စတုက္ကအတွက် သီးသန့်စာအုပ်စာတန်းမရှိသောကြောင့် ၎င်း၊ စာသင်သားတိုင်း ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ကျက်မှတ် စေလိုသောကြောင့်၎င်း ဤ “အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိ စတုက္ကအဖြေစုံစာအုပ်” ကို အထူးစီစဉ် ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

### နိဒါန်း

## စာပေဟာကွက် ဖြည့်ကာစွက်

ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်မှာ နှစ်အပိုင်းအခြား ကြာမြင်ခဲ့လေပြီ။ ထိုသို့ ကြာမြင်ခဲ့သည့် အားလျော်စွာ ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲနှင့် ပတ်သက်သော စာအုပ်စာတန်း ပေါင်းများစွာ ပေါ်ထွက်နေကြသော်လည်း အဋ္ဌသာလိနီကျမ်း ဒုတိယနေ့ (၉)နံပါတ် လက္ခဏာဒိစတုက္ကအတွက်ကား တစ်စုတစ်ဝေးတည်း သီးသန့် ရှေး၌ ပေါ်ထွက်ခဲ့ဖူးသော်လည်း ယခုအခါတွင် ယင်းစာအုပ်များ ကွယ်ပျောက်ခဲ့ရလေပြီ။ ထိုသို့ ကွယ်ပျောက်ခဲ့သည့် အားလျော်စွာ ဤကျမ်းပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤ အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္က အဖြေစုံစာအုပ် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် “ပရိယတ္တိစာပေလောက၏ ဟာကွက်တစ်ကွက်ကို ဖြည့်စွက်ပေးရာ ရောက်ပါ လိမ့်မည်” ဟု ယုံကြည်မျှော်လင့်ပါသည်။

### နိဒါန်း

## ရေးသားပုံသွင် အစီစဉ်

အဋ္ဌသာလိနီကျမ်း ဒုတိယနေ့အတွက် စည်း  
မျဉ်း (၁၀)ချက်အချုပ် ပါရှိခြင်း၊

အာဂုံဆောင်ကျက်မှတ်ရန် လက္ခဏာဒိစတုက္က  
များ အပြည့်အစုံ ပါရှိခြင်း၊

အစိုးရ ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲတွင် မေးဖူးပြီး  
သော လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနှင့်အဓိပ္ပါယ်ဆိုင်ရာ  
အဖြေစုံများ ပါရှိခြင်း၊

လက္ခဏာဒိစတုက္က (သို့) အဓိပ္ပါယ်တို့နှင့် ပတ်  
သက်သော ဗဟိုစံပြုအဖြေများ ပါရှိခြင်း  
စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဓမ္မာစရိယ  
စာမေးပွဲဝင်ကြသော စာသင်သားတို့အတွက်  
အထောက် အကူပြုဆုံး စာအုပ်ကောင်း တစ်  
အုပ် ဖြစ်သည်။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အဋ္ဌသာလိနိ ဒုတိယနေ့ စည်းမျဉ်း (၁၀)

ချက်အချုပ်

\* နက်၊ တက်၊ ဒေါသာ၊ ဗျူပုတ္တာ၊ ပုဒ်၊ အာ၊  
နိပါတ။

\* ကြိယာငါးတန်၊ လက္ခဏံ၊ ပဋ္ဌာန်ပစ္စယ။

\* အဘိဓမ္မာ၊ ဆယ်ပုစ္ဆာ၊ သေချာမှတ်ကုန်ကြာ။

အဋ္ဌသာလိနိစည်းမျဉ်း (၁၀)ချက်မှာ

၁။ အနက်ပေးကို မေးခြင်း၊

၂။ ဌာပနာပဉ္စက (သို့) အနုလောမပါပနာဒိ  
(ကျမ်းရိုးငါးချက်)အတက်အထွက်ကို မေးခြင်း။

၂

### ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

- ၃။ ဒေါသတင်၊ ဝါ၊ အထ ဝါ၊ အပိစ၊ အပရော  
နယော စသော သဒ္ဓါများ၏ ထားရခြင်း  
အကြောင်းကို မေးခြင်း၊
- ၄။ ဗျူပုတ္တိစတုက္က ခွဲပုံကို မေးခြင်း၊
- ၅။ ပဒ၊ အန္တ၊ လိင်္ဂံ၊ ကာရန္တ စသည်ကို မေးခြင်း၊
- ၆။ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကို မေးခြင်း၊
- ၇။ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်စသည်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ ဝိသယ  
အမည်နှင့် ဧဝသဒ္ဓါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်  
နည်းကို မေးခြင်း၊
- ၈။ ဒဿနတ္ထ စသော ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပုံကို  
မေးခြင်း၊
- ၉။ လက္ခဏာဒိစတုက္က (သို့မဟုတ်) အဋ္ဌကထာ၊  
ဋီကာ အဓိပ္ပာယ်များ မေးခြင်း၊

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခွံ ၃

၁၀။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်၊ စာစပ်ပုံတို့ကို မေးခြင်းတို့  
ဖြစ်ပါသည်။

စည်းမျဉ်း (၁၀) ပုစ္ဆာအချုပ် ပြီး၏။



**ဓမ္မာစရိယအောင်ရန် နည်းလမ်းမှန်**

- ❖ ဓမ္မာစရိယ၊ အောင်မြင်ကြ၊ မုချ နည်းလမ်းမှာ။
- ❖ အနက်ကျေမှာ၊ စည်းမျဉ်းရာ၊ တစ်ဝက်ဖြေ  
မည်သာ။
- ❖ သဒ္ဓါပိုင်မှ၊ တစ်ဝက်ရာ၊ မုချ အောင်သေချာ။
- ❖ သို့မဟုတ်လျှင်၊ စာဖြေရှင်၊ အသင်ကျရှုံးမှာ။
- ❖ ထို့ကြောင့်သာပင်၊ သောတုရှင်၊ အစဉ်သတိ  
ရှိပါ။



ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

# (၉) နံပါတ်စည်းမျဉ်းအဖြေ

အဘိဓမ္မာအရာ၌ သိမ်မွေ့ နက်နဲခက်ခဲသော  
သဘော အဓိပ္ပါယ် အဆုံးအဖြတ်ကို မေးခြင်း။

မှတ်ချက်။ ။လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်  
ထုတ်ခြင်းကို မေးခြင်း၊ ပရမတ္ထဓမ္မဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ  
ဝီထိဖြစ်ပုံ စသည်ကို မေးခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။

## သဘောအဓိပ္ပါယ်မေးပုံ

မေး။ ။မဟာဘူတ် (၄)ပါးတို့၏ မဟာဘူတ သာမည  
ဖြစ်ပုံ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာအားဖြင့်  
ရှင်းပြခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ။မျက်လှည့်အတတ်ကို တတ်သော မျက်လှည့်  
ဆရာသည် ပတ္တမြားမဟုတ်သော ရေကို

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခွံ ၅

ပတ္တမြား လုပ်၍ ပြ၏။ ရွှေမဟုတ်သော ခဲ  
စသည်ကို ရွှေလုပ်၍ ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင်  
ဘီလူးမဟုတ်ဘဲလျက် ဘီလူးအဖြစ်ကိုလည်း  
ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ငှက်မဟုတ်ဘဲလျက်  
ငှက်အဖြစ်ကိုလည်း ပြတတ်၏။

ဤအတူပင် ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊  
ဝါယောရုပ် (၄)ခုတို့သည်လည်း အညိုမဟုတ်  
ဘဲ အညိုအဝါမဟုတ်ဘဲ အဝါ၊ အနီမဟုတ်ဘဲ  
အနီအဖြူမဟုတ်ဘဲ အဖြူ၏အဖြစ်ကို ပြတတ်  
ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဘူတတို့သည်  
“မဟာဘူတသာမညမာယာကာရမဟာဘူတ နှင့်  
တူကုန်၏” ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။ (၅၊ ၃၃၈)

လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို မေးရာ၌ လက္ခဏာ  
ဒိစတုက္ကကို အာဂုံဆောင်ထားပါလေ။

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ပရမတ္ထအဆုံးအဖြတ်မေးပုံ

မေး။ ။ဝေဒနာစေတသိက်ကဲ့သို့ ကြွင်းသော ဖဿ စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည်လည်း အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားရသည် ဖြစ်ပါကုန်လျက် ဝေဒနာစေတသိက်ကိုသာ အနုဘဝနရသ ဆို၍ ကြွင်းတရားတို့ကို အနုဘဝနရသ မဆိုရရာ၍ အဋ္ဌကထာဆရာအာဘော်ကျ ဆုံးဖြတ်ပါ။

ဖြေ။ ။ဝေဒနာစေတသိက်သည် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခွင့်ကြုံက စင်စစ်အားဖြင့် အစိုးရ အရှင် သခင်ကဲ့သို့ အကြွင်းမဲ့ ပြည့်ပြည့်ဝဝ အာရုံ၏ အရသာကိုခံစား၏။ ဖဿစသော ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကား ထိုအာရုံကို တစ်စိတ်

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၇

တစ်ဖို့မျှအားဖြင့်သာ ခံစားတတ်ကြ၏။  
 ထို့ကြောင့် ဝေဒနာကိုသာ အနုဘဝနရသဟု  
 ဆို၏။ ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို  
 အနုဘဝနရသ မဆိုအပ်ကုန်။ ဥပမာအားဖြင့်  
 ရှင်ဘုရင်အထံ ပွဲတော်အုပ် ဆက်သသော  
 စားဖို့သည် ယောက်ျားသည် ပွဲတော်စာ  
 အနည်းငယ်ကိုသာ ခံစားသုံးဆောင်ရလျက်  
 ရှင်ဘုရင်က အလိုရှိသလောက် အစိုးရ ပိုင်  
 နိုင်စွာ အကုန်ခံစားသုံးဆောင်ရသကဲ့သို့ မှတ်  
 အပ်၏။ (၄၅၁၅၃)

### ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

## ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံမေးခြင်း

သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာ (ဋ္ဌ၊ ၁) ၌ -

(၁) သဒ္ဓမ္မံ-ပါဌ်ဖြင့် မဂ် ၃-ပါး၊ ဖိုလ် ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပရိယတ္တိအားဖြင့် ၁၀-ပါးသော တရားတော်ဟု ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထတရားတို့ကို အာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာသန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူ၏။

(၂) အဿ-ပါဌ်ဖြင့် ဓမ္မိဿရ၊ ဓမ္မဿမိ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာ ၅-ပါး ပရမတ္ထတရားကို ပြတော်မူ၏။

(၃) ပူဇေတွာ-ပါဌ်ဖြင့် အာမိသပူဇာ၊ ဓမ္မပူဇာ အားဖြင့် ဖြစ်သော ဒါနမယ၊ သီလမယ၊ ဘာဝနာမယ ကုသိုလ်စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းကုန်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ အဋ္ဌကထာဆရာသန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူ၏။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗတုက္ကအဖြေခုံ

ဝိထိဖြစ်ပုံ အဓိပ္ပါယ်မေးခြင်း

သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာ-ဟူသော ပါဠိ၌ တရား  
တော် (၁၀)ပါးကို ပူဇော်တော်မူသော အဋ္ဌကထာ  
ဆရာသန္တာန်၌ တရားတော် ၁၀ ပါးဟူသော ဓမ္မာရုံကို  
အာရုံပြု၍ မနောဒွါရဝီထိ ဖြစ်၏။

ဖြစ်ပုံ။ ။ ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြု၍ အတီတဘဝင်၊  
ဘဝင်စလန၊ ဘဝင်ပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မဟာ  
ကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ်ဇော ၇-ကြိမ်၊ ထို့နောင်  
ဘဝင်ဖြစ်ထိုက်သမျှဖြစ်၍ ချုပ်၏။



ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတဘိဝံသ

လက္ခဏာဒိစတုက္က တရားကိုယ်ကောက်နည်း

ညွှန်ကြားချက်

တရားတူနာမည်ကွဲ၍ စတုက္ကသီးသန့်ရှိသော

တရားများ

- မောဟ = အဝိဇ္ဇာ၊
- လောဘ = အဘိဇ္ဈာ၊ (တစ်နည်း) တဏှာ၊
- ဒေါသ = ဗျာပါဒ၊
- အဒေါသ = မေတ္တာ (တစ်နည်း) ခန္တီ၊
- ပညာ = သမုဇျေ၊

တရား၊ စတုက္ကတူပုဒ်များ

- ဝိတက္က = သမာဓိ၊
- လောဘ = ရာဂစသည်၊

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖွဲ့စုံ

ပညာ = အမောဟ၊ ဉာဏ်၊ ဝိဇ္ဇာ၊

စေတနာ = ကံ၊

ဇီဝိတိန္ဒြေ = အာယု၊

တရားကိုယ်တို့၏ အမည်တူပုဒ်များ

ဝိတက် = တက္က၊ သင်္ကပ္ပ၊ အပ္ပနာ၊ ဗျပ္ပနာ၊  
စေတသော၊ အဘိနိရောပန၊ သမ္မာ  
သင်္ကပ္ပ။

ဝိစာရ = စာရ၊ အနုစာရ၊ ဥပဝိစာရ၊ အနု  
သန္တာန၊ အနုပေက္ခနတာ။

ဝိတိ = ပါမောဇ္ဇ၊ အာမောဒန၊ ပမောဒန၊  
ဟာသ၊ ပဟာသ၊ ဝိတ္တိ၊ ဩဒဂျ၊  
အတ္တမနတာ။



၁၂ ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ကေဂ္ဂတာ = ဌိတိ၊ သဏ္ဍိတိ၊ အဝဌိတိ၊ အဝိသာ  
ဟာရ၊ အဝိက္ခေပ၊ အဝိသာဟဋ္ဌမာန  
သတာ၊ (ဋ္ဌ၊ ၁၈၇)

သဒ္ဓါ = သဒ္ဓဟန၊ သြကပ္ပန၊ အဘိပ္ပသာဒ၊  
(ဋ္ဌ၊ ၁၈၉)

ဝိရိယ = ဝိရိယာရမ္မ၊ နိက္ကမ၊ ပရက္ကမ၊ ဥယျာမ၊  
ဝါယာမ၊ ဥဿာဟ၊ ဥသောဠိ၊ ထာမ၊  
မိတိ၊ အသိထိလပရက္ကမတာ၊ အနိက္ခိတ္တ  
ဆန္ဒတာ၊ အနိက္ခိတ္တဓုရတာ၊ ဓုရိ  
သမ္ပဂ္ဂါဟ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ (ဋ္ဌ၊ ၁၉၀-၁)

ပညာ = ပဇာနန၊ ဝိစယ၊ ပဝိစယ၊ ဓမ္မဝိစယ၊  
သလ္လက္ခဏ၊ ဥပလက္ခဏ၊ ပဗ္ဗပလက္ခဏ၊  
ပဏ္ဍိစ္စ၊ ကောသလ္လ၊ နေပုည၊ ဝေဘဗျာ၊

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗတုက္ကအဖြေခုံ ၁၃

စိန္တာ၊ ဥပပရိက္ခာ၊ ဘူရီ၊ မေဓာ၊  
ပရိဏာယိကာ၊ ဝိပဿနာ၊ သမ္ပဇည၊  
ပတောဒ၊ ပညာသတ္ထ၊ ပညာပါသာဒ၊  
ပညာအာလောက၊ ပညာဩဘာသ၊  
ပညာပဇ္ဇောတ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၉၁)

ဇီဝိတိန္ဒြိယ = ဌိတိ၊ ယပနာ၊ ယာပနာ၊ ဣရိယနာ၊  
ဝတ္တနာ၊ ပါလနာ၊ ဇီဝိတ။

အလောဘ = အလုပ္ပနာ၊ အလုမ္ဘိတတ္ထ၊ အသာရာဂ၊  
အသာရဇ္ဇနာ၊ အသာရိဇ္ဇိတ၊ အနဘိဇ္ဈာ။  
(ဋ္ဌ၊ ၁၉၅)

သမာဓိ = ပါကဋ ဓသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤ၌ ဗဟုသုတဖြစ်ရုံ နမူနာမျှသာ  
ဖော်ပြထားသည်။ ကျန်တရားများကိုလည်း ဤနည်း  
တူမှတ်ပါ။

အစိုးရစာမေးပွဲတွင် မေးပြီးသော  
အဓိပ္ပါယ်ဆိုင်ရာ ပုစ္ဆာအဖြေခံနှင့် အညွှန်းများ

မေး။ ။ တယော-အရ-အာဟာရတရားကိုယ်များပြု၍  
ဒုတိယအာဟာရ၏ ကျေးဇူးပြုပုံကိုလည်း  
ပြခဲ့ပါ။ (၂၃-ခု)

ဖြေ။ ။ အာဟာရတရားကိုယ်များကား - ဖဿ၊  
စေတနာ၊ ဝိညာဏ် တို့ဖြစ်ပါသည်။  
ဒုတိယအာဟာရ၏ ကျေးဇူးပြုပုံကား - မနော  
သဉ္ဇေတနာဟာရသည် မိမိမှ ကြွင်းသော  
စေတသိက်တရားတို့အား ဇနကသတ္တိဖြင့်  
ကျေးဇူးပြုပါသည်။ ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပဟု  
ဆိုအပ်သော ဘဝသုံးပါးတို့ကိုလည်း ဇနက၊  
ဥပတ္တမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ဆောင်ပါသည်။ (ဋ္ဌ၊ ၁၉၇)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဓတုက္ကအဖြေခုံ ၁၅

မေး။ ။(ဃ)ဝါကျ၌ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ်စိတ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ  
သဟဂုတ်တို့၏ အာရုံ၌လည်၍ဖြစ်ပုံ ပရမတ်  
အခြင်းအရာကို ဥပမာဖြင့် သိသာအောင်  
ပြခဲ့ပါ။ (၃၄-ခု)

ဖြေ။ ။ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၏ အာရုံ၌ လည်၍  
ဖြစ်ပုံ-

လောက၌ ပတ္တမြားလုံးကို ချိုင့်ဝှမ်း၌ လှိမ့်လွတ်  
လိုက်လျှင် ပတ္တမြားလုံးသည် မရပ်မတည်  
တကယ်လိမ့်လည်သလို ပြောင်းကာ ရွှေ့ကာ  
တကယ်လည်သည်။

ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏ အာရုံ၌လည်၍ဖြစ်ပုံ  
လောက၌ လေးထောင့်ပတ္တမြားကို ချိုင့်ဝှမ်း၌  
လှိမ့်လွတ်လိုက်လျှင် တန့်ကာတန့်ကာ လိမ့်

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

လာသလို ဥဒ္ဒေသဟဂုတ်စိတ်သည် အဓိ  
မောက္ခကို ရသောကြောင့် ဆောက်တည်ရာ  
ရသည်ဖြစ်၍ တစ်ခုသောအာရုံ၌ ရပ်တန့်ကာ  
ရပ်တန့်ကာ လည်သည်။ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၂)

မေး။ ။ပဒဘာဇနီ၌ မာတိကာ၌ကဲ့သို့ ကုသလာ  
ဓမ္မာဟု မဟောဘဲ ဓမ္မာ ကုသလာ ဟု အဘယ်  
ကြောင့် ဟောပါသနည်း။ ဖြေဆိုပြီးလျှင် ဓမ္မ  
ဝဝတ္ထာန ဥဒ္ဒေသဝါရ၏ ပရိစ္ဆေဒ ၄-ပါးကို  
ဖော်ပြ၍ အစဖြစ်သော ပရိစ္ဆေဒကို ပိုင်းခြား  
ပြပါ။ (၃၇-ခု)

ဖြေ။ ။(ကုသိုလ်ဟူသော အထူးအားဖြင့် ဓမ္မတို့၏  
ဟောကြောင်းဖြစ်သော မာတိကာဒေသနာကို  
ပြတော်မူပြီးနောက်) ကုသိုလ်ဟူသော အထူး  
အပြားရှိသော ဓမ္မတို့ကို ပြတော်မူလိုသော

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၁၇

ကြောင့် ပဒဘာဇနိ၌ ဓမ္မာ ကုသလာ ဟု  
ဟောတော်မူပါသည်။ (ဋ္ဌ၊ ၉၈)

ပရိစ္ဆေဒလေးပါးကား - ပုစ္ဆာ၊ သမယနိဒ္ဒေသ၊  
ဓမ္မိဒ္ဒေသ၊ အပ္ပနာ (နိဂုံး) ပေါင်း ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

အစဖြစ်သော ပရိစ္ဆေဒကို ပိုင်းခြားပုံကား - ကတမေ  
ဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော စကားရပ်သည် ပုစ္ဆာ၊  
မည်၏။ (ဋ္ဌ၊ ၉၇)

မေး။ ။န သေက္ခာတိ အသေက္ခာ ဟူသော ဝစနတ္ထ  
အရ လောကီ သိက္ခာသုံးပါးနှင့်နိဗ္ဗာန်တရား  
များသည် အသေက္ခမဓမ္မမည်ထိုက်၊ မမည်ထိုက်  
အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။ (၃၈-ခု)

ဖြေ။ ။န သေက္ခာတိ အသေက္ခာ-၌ န ပဋိသေဓ  
နိပါတ်ပုဒ်သည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာလေ  
လောဟု ယုံမှားခြင်း ရှိရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌သာ

### ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဖြစ်သောကြောင့် လောကီသိက္ခာ ၃-ပါး၊

နိဗ္ဗာန်တို့သည် အသေကွ မမည်ထိုက်ပါ။

(န သေက္ခာတိ ယတ္ထ သေက္ခဘာဝါသာကာ

အတ္ထိ၊ တတ္ထာယံ ပဋိသေဓောတိ လောကီယ

နိဗ္ဗာနေသု အသေက္ခာဝါနာပတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။)

[ဋီ၊ ၄၃]

အဋ္ဌကထာအလိုကား-အသေကွသဒ္ဓါသည် အရဟတ္တ၊  
ဖိုလ်တရားတို့၌သာ အထင်အားဖြင့် ဆိုအပ်သော  
အထင်ရဋ္ဌိသဒ္ဓါဖြစ်သော ကြောင့်တည်း။ (အရဟတ္တ  
ဖလဓမ္မာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဋ္ဌ၊ ၈၇)

မေး။ ။ မှားသောအမြင်အယူရှိကုန်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ  
ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏ မိစ္ဆာအယူရှိသော

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဓတုက္ကအဖြေခုံ ၁၉

တရားကို ယုံကြည်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ယုံကြည်ခြင်းသည် သဒ္ဓါမဟုတ်၊ မဟုတ် ရှင်းလင်း ဖော်ပြ၍ အဘယ်တရားများ ဖြစ်သည်ကို အဋ္ဌကထာ အာဘော်ကျ ဖော်ပြပါ။ (၃၉-၃)

ဖြေ။ ။ ဟူးသော အယူအမြင်ရှိကုန်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏ မိစ္ဆာအယူရှိသော ဆရာကို ယုံကြည်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ယုံကြည်ခြင်းသည် သဒ္ဓါမဟုတ်၊ စကားကို ဝန်ခံခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ စကားကို ဝန်ခံခြင်းဟူသည် တရားကိုယ် အားဖြင့် မစုံစမ်း မဆင်ခြင်ခြင်း မောဟသည်သော်၎င်း၊ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သော်၎င်း ဖြစ်၏။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၂)

မေး။ ။ သမထော-ဟူသောပုဒ်၌ သမထ၏အပြားကို တရားကိုယ်နှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။ (၄၀-၃)



၂၀

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဖြေ။ ၁။စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဟု ဆိုအပ်သော စိတ္တသမထ၊

၂။ သမ္ပုခါဝိနည်းအစရှိသော ခုနစ်ပါးအပြား ရှိသော ဝိနည်းဟု ဆိုအပ်သော အဓိကရဏ

သမထ၊ ၃။ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော သဗ္ဗ သင်္ခါရသမထ၊ ပေါင်း ၃-ပါး။ (ဋ္ဌ၊ ၁၈၈)

မေး။ ။(ခ) ဝါကျရှိ သသင်္ခါရေန-၌ သင်္ခါရအရ၊ သသင်္ခါရအရတို့ကို အဋ္ဌကထာအလိုကျ တိကျ အောင် ကောက်ပြပါ။ (၅၂-ခု)

ဖြေ။ ။သင်္ခါရ-အရ၊ သင်္ခါရ-အရ ပထမ မဟာ ကုသိုလ် စိတ်တို့ကို ယူ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၁၃)

မေး။ ။အဘယ်ကြောင့် ပဏိတသန္တက-၌ မဟာ သာဝဇ္ဇ ဖြစ်ရပါသနည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။(၆၀-ခု)

ဖြေ။ ။ဝတ္ထုမွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပဏိတ ပရသန္တက၌ မဟာသာဝဇ္ဇ ဖြစ်ပါသည်။ (ဝတ္ထုပဏိတာယ၊) [ဋ္ဌ၊ ၁၄၀]

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၂၁

အစိုးရစာမေးပွဲတွင် မေးပြီးသော  
လက္ခဏာဒိစတုက္ကပစ္စာအဖြေခုံနှင့်အညွှန်းများ

- ၁။ ဇီဝိတိန္ဒြေစေတသိက်၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊  
ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ထုတ်ပြပါ။ (၁၅-ခု)
- ၂။ သုခ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကများကို ထုတ်ပြပါ။  
(၁၆-ခု)
- ၃။ အဒေါသ၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်  
ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၁၇-ခု)
- ၄။ သဒ္ဓါ၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်  
တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၁၈-ခု)
- ၅။ ဒိဋ္ဌိ၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ခဲ့ပါ။ (၁၉-ခု)
- ၆။ ဝိစိကိစ္ဆာ၏ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊  
ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၂၀-ခု)

၂၂ ၊ ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

- ၇။ ဥပါဒါန်အရ စက္ခာယနကို ယူ၍ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၂၁-ခု)
- ၈။ စိတ္တန္တိ အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ- ဤဝါကျ၌ စိတ္တံ-၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကိုထုတ်ပြပါ။(၂၂-ခု)
- ၉။ ဒိဋ္ဌာသဝဏါ တရားကိုယ်ကို ထုတ်၍ လက္ခဏာဒိစတုက္ကထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၂၃-ခု)
- ၁၀။ စိတ္တမုဒုတာ- လက္ခဏာ ရသာ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်များကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၂၅-ခု)
- ၁၁။ ကုသလာကုသလာနံ-ပုဒ်၌ အကုသိုလ်တရား၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။ (၂၆-ခု)
- ၁၂။ ကမ္မကိလေသေဟိ-၌ ကံတရား၏ လက္ခဏာရသာ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ဖော်ပြပါ။ (၂၇-ခု)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၂၃

၁၃။ (င)အမှတ် ဝါကျပါ ဝိစိကိစ္ဆာတရား၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၂၈-ခု)

၁၄။ သတိစေတသိက်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြ။ (၂၉-ခု)

၁၅။ ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိတိ ဓမ္မာ-၌ ဓမ္မာအရ ဖြစ်ထိုက်သော တရားများကို အထောက်ပြ၍ ဖော်ပြပြီးလျှင် လောဘာဒိပဋိပက္ခာဒိ-၌ လောဘ၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၃၀-ခု)

ဖြေ။ ဓမ္မာအရ ဖြစ်ထိုက်သော တရားများကား ပစ္စယေဟိဟူသော ကတ္တားကို ထောက်၍ သင်္ခိတတရားများ ဖြစ်ပါသည်။ လောဘ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပါ။

၁၆။ ရူပဿ ဇရတာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့။ (၃၁-ခု)

၂၄

ရွှေမြိုင်အရင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

၁၇။ (က)ဝါကျရှိ ဘူရိ-အရ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။ (၃၂-ခု)

ဖြေ ပထဝီဓာတု၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ရေးလေ။

၁၈။ ကမ္မကိလေသေဟိ-၌ ကမ္မ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၃၃-ခု)

ဖြေ စေတနာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။

၁၉။ (ဂ)အမှတ်ပြု၍ပါသော အာဟ-၏ အရကို လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၃၆-ခု)

ဖြေ (ဂ)ဝါကျ၌ ပါသော အာဟ-အရ ဒေသနာ ဉာဏ်ဟူသော ပညာကို ရပါသည်။ ပညာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပါ။ (ဋ၊ ၁၆၆)

၂၀။ (ခ)အမှတ်ပြုဝါကျ၌ ပကတိကတ္တာ အရကို လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၃၉-ခု)

ဖြေ ပကတိကတ္တာ အရ ဝိညတ်ရှုပ် ဖြစ်၏။ ဝိညတ်၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ရေးပါ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၂၅

၂၁။ သမာဓိ .ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ-၌ သမာဓိကို လက္ခဏာဒီစတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၄၁-ခု)

၂၂။ ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၄၂-ခု)

၂၃။ စက္ခုဝိညာဏ်၏လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။ (၄၃-ခု)

၂၄။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကို လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ခဲ့ပါ။ (၄၄-ခု)

၂၅။ (က) ဝါကျ ရူပါဒီနံ-၌ ရူပအရ တရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၄၅-ခု)

ဖြေ (က) ဝါကျ ရူပါဒီနံ-၌ ရူပအရ ရူပါရုံ ရ၏။ ရူပါရုံ၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ထုတ်ပါ။

၂၆။ ဝိမတိစ္ဆေဒနာ-ပုဒ်၌ ဝိမတိအရ တရား၏ လက္ခဏာဒီစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၄၆-ခု)

၂၆ ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

၂၆ ဖြေ ဝိမုတိ-အရကား ဝိစိကိစ္ဆာတည်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကံ ထုတ်ပါ။

၂၇။ ယင်း (ခ)အမှတ်ပြပါကျပါ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ် အရ တရားကိုယ်ပင် လက္ခဏာ ရသစသည် ပြည့်စုံအောင်ရေးပါ။ (၄၇-ခ)

၂၈ ဖြေ သုခံ-သာတလက္ခဏံ စသည်ထုတ်ပါ။

၂၉။ (ခ)ဝါကျရှိ ပရိဒေဝန္တိ-ပုဒ်၌ ပရိဒေဝ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကံကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၄၈-ခ)

၃၀။ (ဂ)အမှတ်ပြပါကျပါ သတိတရား၏ လက္ခဏာ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ထုတ်ပြပါ။ (၄၉-ခ)

၃၁။ (က)ဝါကျလာကာမောအရ ဖြစ်သင့်ရာ တရား လက္ခဏာဒိစတုက္ကံကို ထုတ်ပြပါ။ (၅၀-ခ)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ

ဖြေ ကာမောအရ တဏှာလောဘကို ကောက်၍  
လောဘ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။

၃၁။ ဝိပဿနာဉာဏ်-အရကား တရားကိုယ်ကို  
ယူ၍ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။ (၅၁-ခု)

ဖြေ ဝိပဿနာဉာဏ်-အရကား အမောဟတည်း။  
အမောဟ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။

၃၂။ (င) ဝါကျ ဝိတ္တိ-၏ လက္ခဏာ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊  
ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို စုံလင်စွာ ထုတ်ပြပါ။ (၅၃-ခု)

ဖြေ ဝိတ္တိ-၏ အရကား ပီတိ တည်း။ ပီတိ၏  
လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။

၃၃။ ဝိပဿနာယ-အရ တရားကို လက္ခဏာဒိ  
စတုက္ကကို ထုတ်ပြ ခဲ့ပါ။ (၅၄-ခု)

ဖြေ ဝိပဿနာယ-အရ ပညာကို ယူ၍ ပညာ၏  
လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။



၂၈

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတဘိဝံသ

၃၄။ (ခ) ဝါကျ၌ ပါကဋော-အရ တရားကို  
လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။ (၅၅-ခု)

ဖြေ ပါကဋော-အရ တရားကား သမာဓိတည်း။  
သမာဓိ၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။

၃၅။ “အာရမ္မဏံ စိန္တေတိ” ၌ ရူပါရုံ၏ လက္ခဏာဒိ  
စတုက္ကကို စုံလင်အောင်ထုတ်ပြခဲ့ပါ။(၅၆-ခု)

၃၆။ (ဂ) ဝါကျလာ ဓမ္မာနံ-တွင် ပါဝင်သော ဝိတက်  
၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ရေးပါ။ (၅၇-ခု)

ဖြေ စေတနာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။  
(၅၉-ခု)

၃၈။ မုဒိတာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို စုံလင်အောင်  
ရေးပါ။ (၆၁-ခု)

၃၉။ သင်္ကပ္ပ၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကိုရေးပါ။(၆၂-ခု)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၂၉

ဖြေ သင်္ကပ္ပ ဟူသည် ဝိတက်ပင်တည်း။ ဝိတက်၏  
လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။

\* \* \* \* \*

# လက္ခဏာဒီစတုက္ကမ္ပာ:

ပရမတ္ထတရား (၄) ပါး

စိတ္တံ - ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ၊ သန္တဟန  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ ၁၅၅)

စေတသိကံ - စိတ္တနိဿိတံလက္ခဏံ၊ စိတ္တေန  
အဝိယောဂုပ္ပဇ္ဇနရသံ၊ သကသကသံယဇ္ဇနာ  
နုဘဝနာဒိရသံ ဝါ၊ စိတ္တေကာရမ္ပဏပစ္စု  
ပဋ္ဌာနံ၊ စိတ္တုပ္ပါဒပဒဋ္ဌာနံ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ  
ဝါ၊ အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

မှတ်ချက်။ ။လက္ခဏစသည်ကို နှစ်နည်းထုတ်ရာ၌  
ဝါ၊ နှင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ စ၊  
စသည်ဖြင့် စ၊ နှင့်သော်လည်းကောင်း ကြိုက်သလို  
ထုတ်နိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိတုက္ကအဖြေခုံ

ရူပံ - ရူပနလက္ခဏံ၊ ဝိကိရဏရသံ၊ အဗျာကတ-  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သန္ဓာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ၊ ဝိညာဏ  
ပဒဋ္ဌာနံ။

နိဗ္ဗာန် - သန္တိလက္ခဏံ၊ အစူတိရသံ၊ အနိမိတ္တပစ္စု  
ပဋ္ဌာနံ၊ န လဗ္ဘတိပဒဋ္ဌာနံ။ (သမ္မောဋ္ဌ၊ ၇၉)

လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန် တို့၏ အဓိပ္ပါယ်

၁။ တေသံ တေသံ မောနံ သဘာဝေါ ဝါ သာမညံ  
ဝါ လက္ခဏံ နာမ။

၂။ ကိစ္စံ ဝါ သမ္ပတ္တိံ ဝါ ရသော နာမ။

၃။ ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဝါ ဖလံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာန်  
နာမ။

၄။ အာသန္ဓကာရဏံ ပဒဋ္ဌာန် နာမ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၀၅)

၃၂

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ခိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လက္ခဏာဒိဓတုက္ကမ္မာ:

ကုသလံ - အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏံ၊ အကုသလ  
ဝိဒ္ဓိသနရသံ၊ ဝေါဒါနပစ္စုပ္ပန်၊ ယောနိ  
သော မနသိကာရပဒဋ္ဌာန်။

တစ်နည်း- အနဝဇ္ဇလက္ခဏံ၊ ဝေါဒါနဘာဝရသံ၊  
ဣဋ္ဌဝိပါကပစ္စုပ္ပန်၊ ယောနိသော  
မနသိကာရပဒဋ္ဌာန်။ (၁၀၅)

အကုသလံ - သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏံ၊ သာဝဇ္ဇ  
လက္ခဏံဝါ၊ အနတ္ထဇနနရသံ၊ သံကိလေသ  
ဘာဝရသံ ဝါ၊ (ကုသလပဋိက္ခရသံ ဝါ)၊  
ကာလုသိယပစ္စုပ္ပန်၊ အနိဋ္ဌဝိပါက-  
ပစ္စုပ္ပန်ဝါ၊ (သံကိလေသပစ္စုပ္ပန်  
ဝါ)၊ အယောနိသော မနသိကာရပဒဋ္ဌာန်။

(၂၆-ခု မေးပြီး)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၃၃

ဝိပါကံ - အဝိပါကလက္ခဏံ၊ ဝိပါကလက္ခဏံ ဝါ၊  
ဝိဇာနနလက္ခဏံဝါ၊ ဝိပစ္စနရသံ၊ သန္တာန  
ပစ္စုပ္ပန်၊ အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနံ။

ကြိယာ - ကရဏမတ္တလက္ခဏံ၊ ဝိဇာနနရသံ၊  
သန္တာနပစ္စုပ္ပန်၊ အာပါထဂတ  
ဝိသယပဒဋ္ဌာနာ။ (အရဟတ္တဖလပဒ  
ဋ္ဌာနာ ဝါ၊ ဟဒယဝတ္ထုပ္ပဒဋ္ဌာနာ ဝါ၊  
နိရာနုသယုသန္တာနပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။)

စက္ခုဝိညာဏံ - စက္ခုသန္နိသိတရူပဝိဇာနနလက္ခဏံ၊  
ရူပမတ္တာရမ္မဏရသံ၊ ရူပါဘိမုခဘာဝ  
ပစ္စုပ္ပန်၊ ရူပါရမ္မဏာယ ကိရိယမနော  
ဓာတုယာ အပဂမပဒဋ္ဌာနံ။

(ဋ္ဌ၊ ၃၀၃) [၄၃-မေးပြီ]

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတဘိဝံသ

သောတဝိညာဏ် - သောတသန္နိဿိတသဒ္ဓ ဝိဇာနန  
လက္ခဏံ၊ သဒ္ဓမတ္တာရမ္ပဏရသံ၊ သဒ္ဓါဘိ၊  
မုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သဒ္ဓါရမ္ပဏာယ  
ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမဒဋ္ဌာနံ။

ယာနဝိညာဏ် - ယာနသန္နိဿိတဂန္ဓဝိဇာနနလက္ခဏံ၊  
ဂန္ဓမတ္တာရမ္ပဏရသံ၊ ဂန္ဓာဘိမုခဘာဝ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဂန္ဓာရမ္ပဏာယ ကိရိယမနော  
ဓာတုယာ အပဂမဒဋ္ဌာနံ။

ဇိဝှိဝိညာဏ် - ဇိဝှိသန္နိဿိတရသဝိဇာနနလက္ခဏံ၊  
ရသမတ္တာရမ္ပဏရသံ၊ ရသာဘိမုခဘာဝ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ရသာရမ္ပဏာယ ကိရိယ  
မနောဓာတုယာ အပဂမဒဋ္ဌာနံ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအပြေခုံ ၃၅

ကာယဝိညာဏ် - ကာယသန္နိဿိတဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိဇာနန  
လက္ခဏံ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗမတ္တာရမ္မဏရသံ၊  
ဖောဋ္ဌဗ္ဗဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ  
ရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမ  
ပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၃)

သမ္ပဋိစ္ဆန် - စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အနန္တရံ ရူပါဒီဝိဇာနန  
လက္ခဏံ၊ ရူပါဒီနံ သမ္ပဋိစ္ဆန်ရသံ၊ တထာ  
ဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စက္ခုဝိညာဏာဒီ အပ  
ဂမပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၄)

မှတ်ချက်။ ။ အဋ္ဌကထာ(၃၀၄)၌မူ ဤသမ္ပဋိစ္ဆိန်၏  
စတုက္ကကို မနောဓာတ်အမည်ဖြင့် ထုတ်  
ပြထား၏။ ဤသို့ ဆိုထားရာတွင်လည်း  
ကု+အကု သမ္ပဋိစ္ဆိန် နှစ်ပါးလုံးအတွက်  
မဟုတ်ဘဲ ကုသလဝိပါက် သမ္ပဋိစ္ဆိန်



၃၆

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

အတွက်သာ ပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့  
သော် ကျန်အကုသလဝိပါက်သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိန်  
အတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်  
စတုတ္ထကို သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိန် (၂)ပါးလုံးအတွက်  
ဆိုင်သည်သည်ဟု မှတ်ပါ။

မနောဓာတ်အမည်၌ အထူးမှတ်ရန်မှာ ဤသမ္ပုဋ္ဌိ  
စ္ဆိန်ကို မနောဓာတ်အမည်ဖြင့် ထုတ်ရာ၌ ဣတ္ထိ  
လိင်ဖြင့် ထုတ်ရမည်။ သတိပြုပါ။

သန္တိရဏံ - ဆဋ္ဌာရမ္ပဏဝိဇာနနလက္ခဏံ။ သန္တိရ  
ဏာဒိရသံ။ တံထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ။  
ဟဒယဝတ္ထပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၅)

မှတ်ချက်။ ။ ဤသန္တိရဏကိုလည်း အဋ္ဌကထာ၌  
မနောဝိညာဏဓာတ်အမည်ဖြင့် ထုတ်ပြထား၏။  
သန္တိရဏသုံးပါးတွင် ကုသလဝိပါက် သန္တိရဏ (၂)ပါး

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၃၇

အတွက်သာ ပြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကျန်  
အကုသလဝိပါက် သန္တိရဏအတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်  
သည်ဟု မှတ်ပါ။

မနောဓာတု-စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ အနန္တရံ ရူပါဒိ  
ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ရူပါဒိနံ သမ္ပဋိစ္ဆန  
ရသာ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ စက္ခု  
ဝိညာဏာဒိအပဂဗပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၄)

မနောဓာတ် (၃) ပါး

- ၁။ ကုသလဝိပါက်-ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သမ္ပဋိစ္ဆိန်၊
- ၂။ အကုသလဝိပါက်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သမ္ပဋိစ္ဆိန်၊
- ၃။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟု မနောဓာတ် သုံးပါး ရှိ၏။  
(ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနသမ္ပဋိစ္ဆနသင်္ခါတာ ပန မနောဓာတု  
စ ဟဒယံ နိဿိတာယေဝ။ (သင်္ဂဟ၊)

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ထိုတွင် ဤစတုက္ကသည် သမ္ပုဋိစ္ဆိန်နှစ်ပါး  
မနောဓာတ်၏ စတုက္ကသာ ဖြစ်သည်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း  
မနောဓာတ်၏စတုက္က မဟုတ်။ ထိုစတုက္ကကို နောက်  
တွင် သီးသန့်ပြထားသည့်အတိုင်း မှတ်ပါ။

အဟေတုဝိပါကာ မနောဝိညာဏဓာတု - ဆဋ္ဌာ  
ရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ သန္တိရဏာဒီရသာ၊  
တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဟဒယဝတ္ထု-  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၅)

မှတ်ချက်။ ။ ဤစတုက္ကသည် မနောဝိညာဏဓာတ်  
အားလုံးအတွက် မဟုတ်။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်  
သန္တိရဏ(၂)ပါးဟူသော မနောဝိညာဏဓာတ်တို့  
အတွက်သာ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၅)၌ ပြထားခြင်းဖြစ်၏။ သို့ရာ  
တွင် တရားကိုယ်ချင်းတူသော အကုသလဝိပါက်

ဒေါက်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ

သန္တိရဏအတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် သန္တိရဏ (၃)ပါး မနောဓာတ်အတွက် ထိုက်ရသော စတုက္ကဟု မှတ်ပါ။

“မနောဝိညာဏဓာတ်၏စတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ” ဟု

သာမညမေးရာ၌ မနောဝိညာဏဓာတ်စိတ်ပေါင်းမှာ (၇၆) ပါး၊ (သင်္ဂဟပကိဏ်းပိုင်း ဝတ္ထုသင်္ဂဟ အပိုဒ် ၇-ကို ရှုပါ) ဖြစ်၍ စိတ်ပရမတ္ထတရား၏ စတုက္ကနှင့် တူညီစွာ ဒေဘက်ပါအတိုင်း ထုတ်နိုင်၏။

(သာမည) မနောဝိညာဏဓာတ် အာရမ္မဏ ဝိဇ္ဇာနုနလက္ခဏာ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသာ၊ သန္ဓယန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနာ၊ ဟဒယ-ဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။

(ဤ၌ ဓာတုပုဒ်ကို လိုက်၍ ကုတ္တိလိင်ဖြင့် ထုတ်ရ သည်ကို သတိပြုပါ။)

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဤကား မနောဝိညာဏဓာတ်အားလုံးနှင့် ဆိုင်  
သော စတုက္ကတည်း။

ကုသိုလ်မနောဝိညာဏဓာတ်၏ စတုက္က ဆို  
လျှင် ကုသိုလ်၏ စတုက္ကအတိုင်း ထုတ်ပြပါ။ ထို့အတူ  
အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်  
တို့၏ စတုက္ကများကို ထုတ်ပြပါဟု ဆိုရာ၌လည်း  
အကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာတို့၏ စတုက္ကကိုပင်  
ထုတ်ပါ။

ဝိပါက်စိတ်အားလုံးအတွက် စတုက္က

အဟေတုကဝိပါကစိတ္တံ - အဝိပါကလက္ခဏံ၊

ဝိဇာနနလက္ခဏံ ဝါ၊ ဝိပစ္စနာဒိရသံ၊

သန္တာနာဒိပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊

အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနံ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗ္ဗက္ခအစုံ ၄၀

မဟာဝိပါကစိတ္တံ - ဆဋ္ဌာရမ္မဏာဝိဇာနနလက္ခဏံ၊  
တဒါရမ္မဏာဒိရသံ၊ တထာဘာဝ ပစ္စု  
ပဋ္ဌာနံ၊ ဖာဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။

ရူပါဝစရဝိပါကစိတ္တံ - ပထဝီကသိဏာဒိ ပညတ္တာ  
ရမ္မဏာ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိ  
ရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဖာဒယ-  
ဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။

အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါကစိတ္တံ - အာကာသ  
ဝဇ္ဇိဓကသိဏေသု ယံကိဉ္စိ ကသိဏံ  
ညှါဋေတွာ လဒ္ဓမာကာသပညတ္တာရမ္မဏ  
ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိရသံ၊  
တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ-  
ပဒဋ္ဌာနံ။

၄၂

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဝိညာဏနဉ္စာယတနဝိပါကစိတ္တံ - အာကာသာနဉ္စာ  
ယတန ကုသလစိတ္တာရမ္မဏဝိဇာနန  
လက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စု  
ပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ။

အာကိဉ္စာယတနဝိပါကစိတ္တံ - နတ္ထိဘာဝ ပညတ္တာ  
ရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိ  
ရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ-  
ပဒဋ္ဌာနံ။

နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါကစိတ္တံ - အာကိဉ္စာ  
ယတန ကုသလစိတ္တာရမ္မဏဝိဇာနန  
လက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စု  
ပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၄၃

အရူပါဝစရဝိပါကစိတ္တံ - (ယထာရဟံ) သကသက  
အာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိ  
ရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ  
ပဒဋ္ဌာနံ။

အမှာ။ ။ အရူပဝိပါက်ဟု သာမညမေးလျှင်  
ဤအတိုင်း ထုတ်ပါ။

မဟဂ္ဂတဝိပါကစိတ္တံ - (ယထာရဟံ) သကသက  
အာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိအာဒိ  
ရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ-  
ပဒဋ္ဌာနံ။

လောကီယဝိပါကစိတ္တံ - အဝိပါကလက္ခဏံ၊ ဝိဇာနန  
လက္ခဏံ ဝါ၊ ဝိပစ္စနာဒိရသံ၊ သန္တာန-  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ၊  
အာပါထဂတဝိသယ ပဒဋ္ဌာနံ။



၄၄

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

လောကုတ္တရဝိပါကစိတ္တံ - နိဗ္ဗာနာရမ္ပဏ ဝိဇာနန  
လက္ခဏံ၊ ဇေနရသံ၊ တထာဘာဝစူပဋ္ဌာနံ၊  
အာရမ္ပဏပဒဋ္ဌာနံ။

ကြိယာခိတ်များ၏ စတုက္က

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ - စက္ခုဝိညာဏာဒိပုရေစရရူပါဒိ  
(ပဉ္စာရမ္ပဏ)ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ အာဝဇ္ဇန  
ရသံ၊ ရူပါဒိအဘိမုခဘာဝပစူပဋ္ဌာနံ၊  
ဘဝင်္ဂဝိစ္ဆေဒပဒဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထုပုဒ-  
ဋ္ဌာနံ ဝါ။

အမှာ။ ။ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနမနောဓာတ်၏ စတုက္ကဆိုလျှင်  
ဤစတုက္ကကိုပင် ကုတ္တိလိင် ပြောင်းထုတ်ပါ။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ - ဆဋ္ဌာရမ္ပဏ (သဗ္ဗာရမ္ပဏ)  
ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ အာဝဇ္ဇနာဒိရသံ၊  
တထာဘာဝစူပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္ပဏပဒဋ္ဌာနံ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၄၅

ဟသိတုပ္ပါဒစိတ္တံ - (ကာမာဝစရ) ဆဠာရမ္မဏာဝိဇာနန၊  
လက္ခဏံ၊ ဇေနရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စု  
ပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထု-  
ပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

အဟေတုကကြိယစိတ္တံ - ကရဏမတ္တလက္ခဏံ၊  
အာရမ္မဏာဝိဇာနနလက္ခဏံဝါ၊ အာဝဇ္ဇနာ  
ဒိရသံ၊ သန္တာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ တထာဘာဝ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ၊ အာပါတဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနံ၊

မဟာကြိယစိတ္တံ - ဆဠာရမ္မဏာဒိဝိဇာနနလက္ခဏံ၊  
ဇေနရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

ရူပါဝစရကြိယစိတ္တံ - ပထဝီကသိဏာဒိ ပညတ္တာ  
ရမ္မဏာဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ဇေနရသံ၊  
တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ

၄၆

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

အရူပါဝစရကြိယစိတ္တံ - ကသိဏ္ဍုဂ္ဂိဋ္ဌိမာကာသာဒိ  
ပညတ္တာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ဇေနရသံ၊  
တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထု-  
ပဒဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

မဟဂ္ဂတကြိယစိတ္တံ - (ယထာရဟံ) သကသက  
အာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ဇေနရသံ၊  
တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ၊  
ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

အဗျာကတာ-အဝိပါကလက္ခဏာ၊ (ယထာရဟံ  
ဝိပစ္စနဇေနာဒိရသာဝါ) သန္တာနပစ္စု-  
ပဋ္ဌာနာ၊ (တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ)  
အာရမ္မဏာဒိပဒဋ္ဌာနာ၊  
(နာမရူပပဒဋ္ဌာနာဝါ)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၄၇

ကုသိုလ်ဆိုင်ရာ စတုက္ကများ မှတ်ချက်

မဟာကုသိုလ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာ  
ကုသိုလ်စသည်တို့၏ စတုက္ကများကို ကုသလပုဒ်  
စတုက္ကအတိုင်း မှတ်ပါ။ (မဟာကုသလံ - ၂၂၀။  
အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏံ စသည်ဖြင့် ထုတ်ပါ။)

စေတသိက်ပိုင်းဆိုင်ရာ လက္ခဏာဒိစတုက္ကများ

အညသမာန်စေတသိက်

သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် (၇) ပါး

ဖုသော - ဖုသနလက္ခဏော၊ သံယဋ္ဌရသော၊  
သန္နိပါပစူပဋ္ဌာနေော၊ အာပါထဂတ  
ဝိသယပဒဋ္ဌာနေော။ (ဋ္ဌ၊ ၁၅၁)

၄၈

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

(သာမည) ဝေဒနာ အနုဘဝနလက္ခဏာ၊ ဝိသယ-  
ရသာ၊ သမ္ဘောဂရသာ ဝါ၊ သုခဒုက္ခ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဖဿပဒဋ္ဌာနာ။

သုခဝေဒနာ - ဝေဒယိတလက္ခဏာ၊ အနုဘဝန-  
ရသာ၊ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ ဝါ၊  
စေတသိကအသာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပဿဒ္ဓိ-  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၅၂) -

အမှာ။ ။ ဝေဒနာသဒ္ဓါမထည့်ဘဲ သုခ၏ လက္ခဏာဒိ  
စတုက္ကကို ဆိုလျှင် အောက်ပါအတိုင်း နပုံလိင်ပြင်၍  
ထုတ်ပါ။

သုခ - ဝေဒယိတလက္ခဏာ၊ အနုဘဝနရသံ၊  
ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ ဝါ၊ စေတသိက-  
အသာဒပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနံ။

(ဋ္ဌ၊ ၁၅၂)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗတုက္ကအဖြေခုံ ၊ ၄၉

(တစ်နည်း) သုခံ - သာတလက္ခဏံ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ  
 ဥပဗြူဟနရသံ၊ အနုဂ္ဂဟံဏပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
 ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၆၀) (၁၆-ခု၊ မေးပြီ)  
 ကာယိကသုခဝေဒနာ - ဣဋ္ဌာကာရဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္ပဏာ  
 နုဘဝနလက္ခဏာ၊ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂ-  
 ရသာဝါ။ (သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟနရသာ)  
 ကာယိကအဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
 ကာယိန္ဒြိယပဒဋ္ဌာနာ။ (ဝိဘင်းမူလဋီ ၇၉)  
 အမှာ။ ။ သုခိန္ဒြေအနေဖြင့် ထုတ်လျှင် နပုလ္လင်ဖြင့်  
 ထုတ်ပါ။

စေတသိကသုခဝေဒနာ - ဝေဒယိတလက္ခဏာ၊  
 ဣဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာဝါ၊ သာတ-  
 လက္ခဏာ ဝါ၊ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ၊  
 သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟနရသာ ဝါ။

၅၀

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

စေတသိအဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အနုဂ္ဂဟ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ။ ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနာ။

သောမနဝေဒနာ - ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနံလက္ခဏာ၊  
ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ ဝါ။ စေတသိက-  
အဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနာ။

ဤကား သောမနဿဝေဒနာသာမည်တည်း။

သောမနဿဝေဒနာကို သုခအမည်ဖြင့် ထုတ်သော်-  
သောမနဿဝေဒနာ-သာတလက္ခဏာ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ  
ဥပပြုဟနရသာ၊ အနုဂ္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနာ။

သောမနဿဝေဒနာအားလုံးအတွက် “သောမနဿ”  
သက်သက် ထုတ်သော် -

သောမနဝေဒနာ- ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝလက္ခဏံ၊  
ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ၊ စေတသိက  
အဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနံ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၅၁

ဒုက္ခဝေဒနာ - အနိဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာ၊ အနိဋ္ဌ  
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏာ ဝါ။  
အနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ၊ ကာယိကာ-  
ဗာပေစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယိန္ဒြိပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဝိဘင်းမူလဋီကာ ၇၉)

အမှာ။ ။ဝေဒနာသဒ္ဓါ မပါ ဒုက္ခသက်သက်ဖြင့်လျှင်  
နပုလိင်ဖြင့် ထုတ်ပါ။

ဒေါမနဿဝေဒနာ - အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝန-  
လက္ခဏာ၊ အနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ၊  
စေတသိကာဗာပေစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဟဒယ-  
ဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၈)

\*ဥပေက္ခာဝေဒနာ - ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရိတာနုဘဝန  
လက္ခဏာ၊ မဇ္ဈတ္တရသာ၊ အဝိဘူတ-  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သုခနိရောပေဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၂၂)



ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

\* ဈာနပေက္ခာ - မဇ္ဈတ္တလက္ခဏာ၊ အနာဘောဂ-  
ရသာ၊ အဗျာပါရပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပီတိဝိရာဂ-  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၁၈)

မှတ်ချက်။ ။ ❖ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ၏ စတုကကိုလည်း  
ဤဥပေက္ခာ အတိုင်း ထုတ်ပါ။ အဒုက္ခမသုခ သက်သက်  
ဖြစ်လျှင် အဒုက္ခမသုခံဟု နပုလ္လိင်ဖြင့် ထုတ်ပါ။ ဤ  
စတုက္ကမှာ စတုက္ကနည်းအရ ရူပါဝစရစတုက္က ဈာန်၌ပါ  
သော ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ပဉ္စကနည်းအရ ရူပါဝစရ ပဉ္စမ  
ဈာန်၌ပါသော ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၏ စတုက္ကဖြစ်သည်။

❖ ကာမာဝစရဥပေက္ခာဝေဒနာစသည့် သာမည  
ဥပေက္ခာဝေဒနာ စတုက္ကကိုလည်း ဤစတုက္ကအတိုင်း  
ထုတ်ပါ။ တစ်နည်းအားဖြင့် သာမည ဥပေက္ခာဝေဒနာ  
ဖြစ်လျှင် အထက်ပါ ဗြဟ္မဝိဟာရပေက္ခာ၏ စတုက္က  
အတိုင်း ထုတ်ပါ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအခြေခံ ၅၃

မြဟ္မဝိဟာရပေက္ခာ- သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရ ပဝတ္တိ  
လက္ခဏာ၊ သတ္တေသု သမဘာဝဒဿန-  
ရသာ၊ ပဋိယာနုနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
ပဝတ္တကမ္မဿ ကတာဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

သညာ- သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ၊ ပစ္စာဘိညာဏရသာ၊  
ပုနသဉ္ဇာနနပစ္စယနိမိတ္တကရဏရသာ ဝါ။  
ယထာဂဟိတနိမိတ္တဝသေန အဘိနိ  
ဝေသကရဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အစိရဋ္ဌာန  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ ယထာ ဥပဋ္ဌိဘဝိသယ-  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၅၃၊ ၄)

စေတနာ- စေတယိတလက္ခဏာ၊ အာယူဟနရသာ။  
သံဝိဒဟနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ယထာဥပဋ္ဌိတ  
ဝိသယပဒဋ္ဌာနာ၊ သဟဇာတဓမ္မပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။  
သေသခန္ဓပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။ (၂၇၊ ၃၃-ခုနှစ်၊  
မေးပြီ။)

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

❖ ဥပေက္ခာ (၁၀) ပါးတရားကိုယ်

(၁) ဆဠင်္ဂပေက္ခာ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရပေက္ခာ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂပေက္ခာ၊ တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၊ ဈာနပေက္ခာ၊ (တရားကိုယ် တတြမဇ္ဈတ္တတာ)

(၂) ဝီရိယပေက္ခာ - (ဝီရိယ)

(၃) ဝေဒနပေက္ခာ - (ဝေဒနာ)

(၄) သင်္ခါရပေက္ခာ၊ ဝိပဿနပေက္ခာ - (ပညာ)  
[ဌာ ၂၁၇]

ဧကဂ္ဂတာ - ပါမောက္ခလက္ခဏာ၊ အဝိက္ခေပလက္ခဏာ ဝါ၊ အဝိသာရဋ္ဌာလက္ခဏာ ဝါ၊ သဟဇာတဓမ္မာနံ သမ္ပိဏ္ဍနရသာ၊ ဥပသမပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ဉာဏပစ္စုပ္ပန်နာ ဝါ၊ သုခပဒ္ဓနာ။ (ဌာ ၁၆၁/၂)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၅၅

အမှာ။ ။ သမာဓိ အမည်ဖြင့် ထုတ်ရာ၌ ပါမောက္ခ  
လက္ခဏော သမာဓိ ဟု ပုလ္လိင်ဖြင့် ထုတ်ပါ။ [၄၁၊  
၅၅-ခုနှစ်များက မေးပြီ။]

ဇိဝိတိန္ဒြိယံ - အတ္တနာ အဝိနိဘူတာနံ ဓမ္မာနံ အနုပါလန  
လက္ခဏံ၊ တေသံ ပဝတ္တနရသံ၊ တေသံ  
ဌပနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ယာပယိတဗ္ဗဓမ္မ-  
ပဒံဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၆၇) [၁၅-ခု မေးပြီ။]

မနသိကာရော- သာရဏလက္ခဏော၊ သမ္ပယုတ္တာနံ  
အာရမ္မဏေ သမ္ပယောဇနရသော၊  
အာရမ္မဏာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော၊  
အာရမ္မဏပဒံဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၇)

၅၆ ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ပကိဏ်းစေတသိက် (၆) ပါး

ဝိတက္ကော အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပန  
လက္ခဏော၊ အာက္ခောဋ္ဌနလက္ခဏော ဝါ၊  
အာဟနနပရိယာဟနနရသော၊

အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာနယနပစ္စပဋ္ဌာနော၊  
ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော၊ အာပါထဂတ  
ဝိသယပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၁၅၇) [၅၇-၆၂-၃]

ဝိစာရော- အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော၊ တတ္ထ  
သဟဇာတာနုယောဇနရသော၊ စိတ္တဿ  
အနုပုဗန္ဓပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဝိညာဏ-  
ပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၁၅၈)

အဓိမောက္ခော- သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော၊ အသံသပုန-  
ရသော၊ နိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ သန္နိဋ္ဌာ  
တံဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၇)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၅၇

ဝီရိယံ - ဥပတ္တမ္ဘနလက္ခဏံ၊ (ပဂ္ဂဟနလက္ခဏံ ဝါ)  
ဥဿာဟ လက္ခဏံ ဝါ၊ သဟဇာတာနံ  
ဥပတ္တမ္ဘနရသံ၊ အသံသီဒနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ၊ ဝီရိယာရမ္မဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ  
ဝါ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၆၃/၄)

ဝီတိ - သမ္ပိယာယနလက္ခဏံ၊ ကာယစိတ္တပိဏန  
ရသာ၊ ဖရဏရသာ ဝါ၊ ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာ၊ ပါမောဇူပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။  
(ဋ္ဌ၊ ၁၅၈) [၅၃-ခု မေးပြီး]

ဆန္ဒော - ကတ္ထုကမ္ပတာလက္ခဏော၊ အာရမ္မဏ  
ပရိယေသနရသော၊ အာရမ္မဏေန အတ္ထိ  
ကတာပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ တဒေဝဿ ပဒဋ္ဌာနော၊  
(အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနော ဝါ) [ဋ္ဌ၊ ၁၇၆]

၅၈

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

အကုသိုလ်စေတသိက် (၁၄) ပါး

မောဟော-စိတ္တဿ အန္တဘာဝလက္ခဏော၊ အညာဏ-  
လက္ခဏော ဝါ။ အသမ္ပဋိဝေဓရသော၊  
အာရမ္မဏသဘာဝတ္ထာဒနရသော ဝါ။  
အသမ္ပာပဋိပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ အန္တကာရ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနောဝါ။ မနသိကာရပဒဋ္ဌာနော။  
(ဋ္ဌ၊ ၂၉၁)

အမှာ။ ။ အဝိဇ္ဇာအမည်ဖြင့် နောက်၌ လာလတ္တံ့။  
အဟိရိကံ - ကာယဒုစ္စရိတာဒိဟိ၊ အဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏံ၊  
အလဇ္ဇာဇ္ဇကုဏံ ဝါ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၁)။ အဇိဂုစ္ဆ  
နာကာရေန ပါပါနံ ကရဏရသံ၊ အလဇ္ဇာ  
ကာရေန ပါပါနံ ကရဏရသံ ဝါ။ ပါပတော  
အသင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အတ္တာဂါရဝ  
ပဒဋ္ဌာနံ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတံ)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗတုက္ကအပြေခုံ ၅၉

အနောတ္တပ္ပံ - ကာယဒုစွရိတာဒီဟိ အသာရဇ္ဇန  
လက္ခဏံ၊ အနုတ္တာသနလက္ခဏံ ဝါ၊  
အနတ္တာသနာကာရေန ပါပါနံ ကရဏ  
ရသံ၊ ပါပတော အသင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
ပရေသု အဂါရဝပဒဋ္ဌာနံ။ (ဌ၊ ၂၉။  
ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတ္တံ)

ဥဒ္ဓစ္စံ - စေတသော အဝူပသမလက္ခဏံ၊ အနဝ  
ဋ္ဌာနရသံ၊ ဘန္တတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စေတသော  
အဝူပသမေ အယောနိသော ပဒဋ္ဌာနံ။

လောဘော - အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော၊  
အဘိသင်္ဂိရသော၊ အပရိစ္စာဂပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ သံယောဇနိယဓမ္မေသု  
အဿာဒဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

(ဌ၊ ၂၉။) [၃၀, ၅၀-ခုနှစ်များက မေးပြီ]



၆၀

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

အဘိဇ္ဈာ - ပရသမ္ပတ္တိနံသကကရဏက္ကစ္ဆာလက္ခဏာ၊  
တေနာကာရေန ဒေသနဘာဝရသာ၊  
ပရသမ္ပတ္တိအဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပရ  
သမ္ပတ္တိသု အဘိရတိပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၁)

တဏှာ - ဟေတုလက္ခဏာ၊ အဘိနန္ဒနရသာ၊ အတိတ္တိ  
ဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဝေဒနာပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)

ဒိဋ္ဌိ - အယောနိသော အဘနိဝေသလက္ခဏာ။  
(မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) ပရာမာသရသာ၊ မိစ္ဆာဘိနိဝေသ ပစ္စု  
ပဋ္ဌာနာ၊ အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒိ  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၀) [၁၉, ၄၄-ခုစီမေးပြီ]

မာနော - ဥန္နတိလက္ခဏော၊ သမ္ပဂ္ဂဟရသော၊  
ဟေတုကမ္ပတာပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တ  
လောဘပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၇)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိတုက္ကအဖြေခုံ ၆၀

ဒေါသော- စက္ကိက္ကလက္ခဏော၊ ဝိသပ္ပရသော၊  
အတ္တနော နိဿယ ဒဟနရသော ဝါ။  
ဒုဿနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အာယာတဝတ္ထု-  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၉)

\*ဗျာပါဒေါ - ပရဝိနာဿယ မနောပဒေါသ  
လက္ခဏော။ (ဒေါသနှင့်တူပြီ)

က္ကဿာ - ပရသမ္ပတ္တိနံ ဥဿယနလက္ခဏာ၊  
တတ္ထေဝ အနဘိရတိရဿာ၊ တတော  
ဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပရသမ္ပတ္တိ  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၉)

မှတ်ချက်။ ။\*ရသစသည် ဒေါသနှင့် တူ၏။ အဋ္ဌကထာ၌  
တိုက်ရိုက်မပါသောကြောင့် ဒေါသအတိုင်းလည်း ဖြေနိုင်၏။  
သာဓက။ ။အတ္တတော ပနောသ ဒေါသောယေဝ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၉)

၆၂ ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ကုက္ကု - ပစ္ဆာနုတပလက္ခဏံ၊ ကတာကတာ  
နုသောစနရသံ၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
ကတာကတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၉)

ထိန် - အနုသာဟလက္ခဏံ၊ ဝိရိယဝိနောဒန  
ရသံ၊ သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အရတိတန္တိ  
ဝိဇ္ဇိတာဒိသု အယောနိသော မနသိ  
ကာရပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၇)

မိဒ္ဓံ - အကမ္မညတာလက္ခဏံ၊ ဩနဟနရသံ၊  
ဇီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ (ပစလာယိကာ  
နိဒ္ဒါပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ) အရတိတန္တိဝိဇ္ဇိတာ  
ဒိသု အယောနိသော မနသိကာရ-  
ပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၉၇)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၆၃

ဝိစိကိစ္ဆာ - သံသယလက္ခဏာ၊ ကမ္မနရသာ၊  
အနိစ္ဆယပစ္စုပ္ပန်၊ အနေကံသဂ္ဂါဟ  
ပစ္စုပ္ပန်၊ အယောနိသော မနသိ  
ကာရပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၀၀)

[၂၀, ၂၈, ၄၂, ၄၆-ခုနှစ်များက မေးပြီ]

\*\*\*\*\*

သောတနုစေတသိက် (၂၅)ပါး

သဒ္ဓါ - သမ္ပသာဒနလက္ခဏာ၊ သမ္ပက္ခန္ဓနလက္ခဏာ  
ဝါ၊ သဒ္ဓဟနလက္ခဏာ ဝါ၊ သြကပုန-  
လက္ခဏာဝါ၊ ပသာဒရသာ၊ ပက္ခန္ဓနရသာ  
ဝါ၊ အကာလုသိယပစ္စုပ္ပန်၊ အဓိ  
မုတ္တိပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ သဒ္ဓေယျဝတ္ထု-  
ပဒဋ္ဌာနာ၊ သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနာ  
ဝါ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၆၂/၃) [၁၈-ခုနှစ်က မေးပြီ]

၆၄

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

သတိ - အပိလာပနလက္ခဏာ၊ ဥပဂ္ဂဏှနလက္ခဏာ  
ဝါ၊ အသမ္မောသနရသာ၊ အာရက္ခပစ္စု  
ပဋ္ဌာနာ၊ ဝိသယာဘိမုခိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ  
ဝါ၊ ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ၊ ကာယာဒိ  
သတိပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။

(ဋ္ဌ၊ ၁၆၄/၅) [၂၉, ၅၀-ခုနှစ်များက မေးပြီ]

ဟိရိ - သပ္ပတိဿဝလက္ခဏာ၊ ပါပတော ဇိဂ္ဂုစ္ဆန-  
လက္ခဏာ ဝါ၊ လဇ္ဇနာကာရေန ပါပါနံ  
အကရဏရသာ၊ ပါပတော သင်္ကောစန  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အတ္တဂါရဝပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဋ္ဌ၊ ၁၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒု၊ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ)

ဩတ္တပ္ပံ - ဝဇ္ဇဘိရုဏဘယဒဿာဝိလက္ခဏံ၊ (ဋ္ဌ၊ ၁၆၈)။  
ပါပတောံ ဥတ္တာသနလက္ခဏံ၊ ဥတ္တာသနာ  
ကာရေန ပါပါနံ အကရဏရသံ၊ ပါပတော

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗတုက္ကအဖြေစုံ ၆၅

သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပရဂါရဝပဒဋ္ဌာနံ။  
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒု၊ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ။)

အလောဘော-အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဂေဓ-  
လက္ခဏော၊ အလဂ္ဂဘာဝလက္ခဏော ဝါ၊  
အပရိဂ္ဂဟဏရသော၊ အနလ္လိနဘာဝပစ္စု  
ပဋ္ဌာနာ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၀/၁)

အဒေါသော-အစဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော၊ အဝိရောဓ  
လက္ခဏော ဝါ၊ အာယာတဝိနယရသော၊  
ပရိဋ္ဌာဟဝိနယရသော ဝါ၊ သောမ္မဘာဝပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၁)  
[၁၇-ခု မေးပြီ။]

၆၆

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

\* မေတ္တာ - ဟိတာကာရပွေဝတ္ထိလက္ခဏာ၊ ဟိတူ  
 ပသံဟာရရသာ၊ အာယာတဝိနယ ပစ္စုပ  
 ဌာနာ၊ သတ္တန် မနာပဘာဝဒဿန ပဒဋ္ဌာနာ။  
 (ဋ္ဌ၊ ၂၃၇)

\* ခန္တိ - ခမနလံက္ခဏာ၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသဟုနရသာ။  
 အဓိဝါသနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အဝိရောဓ ပစ္စုပ  
 ဌာနာ ဝါ၊ ယထာဘူတဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

တတြမဇ္ဈတ္တတာ စိတ္တစေတသိကာနံ သမဝါဟိတ  
 လက္ခဏာ။ ဦနာဓိကနိဝါရဏရသာ၊ ပက္ခပါတု  
 ပစ္ဆေဒနရသာ ဝါ၊ မဇ္ဈတ္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
 ပီတိဝိယောဂပဒဋ္ဌာနာ။

(ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာ ဝါ)။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၇)

မှတ်ချက်။ ။(အဒေါသ၏ မေတ္တာကိစ္စ၊ ခန္တိကိစ္စတို့ကို ရှု၍  
 ကိစ္စအားလျော်စွာ အဒေါသ၏ စတုက္ကကို ထုတ်ပြပါဆိုလျှင်  
 အထက်ပါအတိုင်း ထုတ်ပါ။)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၆၇

ကာယပဿဒ္ဓိ- ကာယဒရထဝူပသမံ လက္ခဏာ၊  
ကာယဒရထနိမ္မဒ္ဓနရသာ၊ ကာယဿ  
အပရိပ္ပန္နသီတိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယ  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၄)

စိတ္တပဿဒ္ဓိ-ကာယနေရာတွင် စိတ္တကို ထည့်၍  
ကာယပဿဒ္ဓိအတိုင်းပဲ ထုတ်ကြပါလေ။  
ပဿဒ္ဓိယောဟု ကာယစိတ္တနှစ်မျိုးလုံးပေါင်း  
မေးလျှင် အောက်ပါအတိုင်း ထုတ်ပါ။  
(နောက်နောက်ပုဒ်များ၌လည်း ဤနည်း  
အတိုင်း မှတ်ပါ။)

ကာယ+စိတ္တပဿဒ္ဓိယော - ကာယစိတ္တဒရထ  
ဝူပသမလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တဒရထ နိမ္မဒ္ဓန  
ရသာ၊ ကာယစိတ္တာနံ အပရိပ္ပန္နသီတိဘာဝ-  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၄)



၆၈

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ကာယလဟူတာ- ကာယဂရုဘာဝ ဝူပသမလက္ခဏာ၊  
ကာယဂရုဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ ကာယဿ  
အဒန္တတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဋ္ဌ၊ ၁၇၄)

စိတ္တလဟူတာ- (စိတ္တ ပြောင်းလဲဆိုပါ။)

ကာယမုဒုတာ- ကာယထဒ္ဒဝူပသမလက္ခဏာ၊  
ကာယထဒ္ဒဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ ကာယဿ  
အပ္ပဋိယံတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဋ္ဌ၊ ၁၇၄)

စိတ္တမုဒုတာ (ကာယနေရာ၌ စိတ္တကို ပြောင်းလဲဆိုပါ)  
[၂၅-ခု မေးပြီ]

ကာယကမ္မညတာ-ကာယအကမ္မညဘာဝ ဝူပသမ  
လက္ခဏာ၊ ကာယအကမ္မညဘာဝ နိမ္မဒ္ဒန  
ရသာ၊ ကာယဿ အာရမ္မကရဏသမ္ပတ္တိ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၄)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခံ ၆၉

စိတ္တကမ္မညတာ- (ကာယနေရာ၌ စိတ္တဟု ပြောင်းလဲ  
ဆိုပါ။)

ကာယပါဂုညတာ- ကာယဿ အဂေလညဘာဝ  
ဝူပသမလက္ခဏာ၊ ကာယဂေလည-  
နိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ နိရာဒီနဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
ကာယပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၅)

စိတ္တပါဂုညတာ- (ကာယနေရာ၌ စိတ္တဟု ပြောင်းလဲ  
ဆိုပါ။)

ကာယုဇ္ဇကတာ- ကာယဿ အဇ္ဇဝလက္ခဏာ၊ ကာယ  
ကုဋိလဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ အဇိမ္ပတာပစ္စု  
ပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၅)

စိတ္တုဇ္ဇကတာ - (ကာယနေရာ၌ စိတ္တဟု ပြောင်းလဲ  
ဆိုပါ။)

၇၀

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

\* ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ - ကာယဒုစ္စရိတဝတ္ထုဿ  
အဝီတိက္ကမလက္ခဏာ၊ ကာယဒုစ္စရိတ  
ဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရဿ၊ အကိရိယပစ္စု  
ပဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆာဒိ ဂုဏ-  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၇)

ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိ (ကာယနေရာ၌ ဝစီဟု ပြောင်း  
လဲ ဆိုပါ။)

မနောဒုစ္စရိတဝိရတိ - (ကာယနေရာ၌ မနောဟု  
ပြောင်းလဲဆိုပါ။ တူပြီ။)

ဝိရတိယော-ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုနံ အဝီတိက္ကမ  
လက္ခဏာ၊ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုတော  
သင်္ကောစနရဿ၊ အကိရိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆာဒိ ဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဋ္ဌ၊ ၁၇၇)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဇတုက္ကအပြေခုံ ၇၁

မှတ်ချက်။ ။ကာယနေရာတွင် ဝစီ+မန တို့ကို ပြောင်း၍ ကျန်  
ဝစီ+မန တို့ကို ထုတ်တတ်ပါစေ။ ထိုသုံးပါးလုံးကို ပေါင်း၍  
ဝိရတိယော ဟု သာမန် မေးလျှင် အထက်ပါအတိုင်း ထုတ်ပါ။

သမ္မာဝါစာ - ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ၊ ဝိရမဏရသာ၊ မိစ္ဆာဝါစ  
ပွဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပ  
အပ္ပိစ္ဆာဒိဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၆၀၊ ၁၇၇)

သမ္မာကမ္မန္တော- သမုဋ္ဌာနလက္ခဏော၊ ဝိရမဏ-  
ရသော၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တပ္ပဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊  
သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆာဒိဂုဏပဒဋ္ဌာနော။  
(ဋ္ဌ၊ ၂၆၁၊ ၁၇၇)

သမ္မာအာဇီဝေါ- ဝေါဒါနလက္ခဏော၊ ဉာယာဇီဝပ္ပဝတ္တိ  
ရသော၊ မိစ္ဆာဇီဝပ္ပဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊  
သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆာဒိဂုဏပဒဋ္ဌာနော။  
(ဋ္ဌ၊ ၂၆၁၊ ၁၇၇)

၇၂ ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ကရုဏာ - ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊  
ပရဒုက္ခာသဟနရသာ၊ အဝိဟိံသာပစ္စု  
ပဋ္ဌာနာ၊ ဒုက္ခာဘိဘူဇာနံ အနာထဘာဝ  
ဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၃၇/၈)

မုဒိတာ - သတ္တေသု ပမောဒနလက္ခဏာ၊ အနိဿာယန  
ရသာ၊ အရတိဝိယာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၂၃၈)

ဥပေက္ခာ - သတ္တေသု မဇ္ဈိတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊  
သတ္တေသု သမဘာဝဒဿနရသာ၊ ပဋိယာနု  
နယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပဝတ္တကမ္မဿ  
ကတာဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၇၇)

အမှာ။ ။ ဤစတုက္ကသည် ရှေ့၌ပြခဲ့သော ဗြဟ္မ  
ဝိဟာရုပေက္ခာ၏ စတုက္ကနှင့်တူ၏။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိတုက္ကအဖြေခုံ ၇၃

ပညာ - ဩဒ္ဓါသနလက္ခဏာ၊ ပဇာနနလက္ခဏာ ဝါ၊  
 ယထာသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ ဝါ၊  
 အက္ခလိတပဋိဝေဓလက္ခဏာ ဝါ၊ ဓမ္မ  
 သဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ ဝါ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်)  
 ဝိသယောဘာသရသာ၊ အသမ္မော  
 ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာ။  
 ယောနိသော မနသိကာရပဒဋ္ဌာနာ ဝါ၊  
 ယထာဥပဋ္ဌိတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ ဝါ၊  
 သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။ (ဋ္ဌ၊ ၁၆၄၊ ၅) [၃၆၊  
 ၅၄-ခုနှစ်များက မေးပြီ]

အမောဟော- ပညာနှင့် အားလုံးတူသည်။  
 ပုလ္လိင်ဖြင့် ထုတ်ပါ။ (၅၁-ခုနှစ် မေးပြီ)

၇၄

### ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

\* သမ္မုဇေညံ - အသမ္မောဟလက္ခဏံ၊ တီရဏရသံ၊  
ပဝိစယပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သမာဓိပဒဋ္ဌာနံ။

မှတ်ချက်။ ဤစတုက္ကသည် ရူပတတိယဈာန်၌ ယှဉ်သော သမ္မုဇေ၏ စတုက္ကတည်း။ ဤသမ္မုဇေညမ္ဘတစ်ပါး အခြား သမ္မုဇေညကိုမူ ပညာ၏စတုက္ကအတိုင်း ထုတ်ပါ။

\* \* \* \*

### ရှုပ် (၂၈) ပါး ဆိုင်ရာ လက္ခဏာဒီစတုက္ကများ

ပထဝီဓာတု-ကံကုဋ္ဌတ္တလက္ခဏာ၊ ပတိဋ္ဌာနရသာ၊  
သမ္ပဋိစ္ဆနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တယ  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၄၈) [၃၂-ခုနှစ်က မေးပြီ]

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗတုက္ကအဖြေခုံ ၇၅

တေဇောဓာတု- ဥဏှတ္ထလက္ခဏာ၊ ပရိပါစနရသာ၊  
မဒ္ဒဝါနုပ္ပါဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တယ  
ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၆၈)

ဝါယောဓာတု- ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ၊ သမုဒီရဏ  
ရသာ၊ အဘိနီဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသ  
ဘူတတ္တယပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၆၈)

အာပေါဓာတု- ပဋ္ဌရဏလက္ခဏာ၊ ဗြူဟနရသာ၊  
သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တယ  
ပဒဋ္ဌာနာ။

(ဧကေကာ ခေတ္တ သေသတ္တယပဒဋ္ဌာနာတိ  
ဝေဒိတဗ္ဗာ) (ဋ္ဌ၊ ၃၆၈)

မှတ်ချက်။ ဓာတုသဒ္ဒါမပါဘဲ 'ပထဝီသက်သက်ဖြင့်လျှင်  
ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ထုတ်ပါ။ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော တို့ကို  
ပုလ္လိင်ဖြင့် ထုတ်ပါ။



၄၆

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

စက္ခု - ရူပါဘိယာတာရဟဘူတပ္ပဿာဒလက္ခဏံ၊  
ဒဠှကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတ  
ပ္ပဿာဒလက္ခဏံ ဝါ၊ ရူပေသု အာဝိဇ္ဇနရသံ၊  
စက္ခုဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
ဒဠှကာမတာနိဒါနကမ္မဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

(ဋ္ဌ၊ ၃၄၉) [ ၄၂-ခုနှစ် မေးပြီ ]

သောတံ - သဒ္ဓါဘိယာတာရဟဘူတပ္ပဿာဒလက္ခဏံ၊  
သောတုကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတ  
ပ္ပဿာဒလက္ခဏံ ဝါ၊ သဒ္ဓေသု အာဝိဇ္ဇန  
ရသံ၊ သောတဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သောတု ကာမတာနိဒါနကမ္မ  
ဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၄၉)

ယာနံ - ဂန္ဓာဘိယာတာရဟဘူတပ္ပဿာဒလက္ခဏံ၊  
ယာယိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာန

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၇၇

ဘူတပုဿာဒလက္ခဏံ ဝါ။ ဂန္ဓေသု အာဝိဉ္ဇနရသံ၊ ယာနဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သာယိတု ကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၄၉)

ဇိဝှိ - ရသာဘိယာတာရဟဘူတပုဿာဒလက္ခဏံ၊ သာယိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနံ ဘူတပုဿာဒလက္ခဏံ ဝါ။ ရသေသု အာဝိဉ္ဇနရသံ၊ ဇိဝှိဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သာယိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ကာယော - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဘိယာတာရဟ ဘူတပုဿာဒလက္ခဏော၊ ဖုသိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနံ ဘူတပုဿာဒလက္ခဏေါ ဝါ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု အာဝိဉ္ဇနရသံ၊ ကာယ

၇၈

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
ဖုသိတု ကာမတာနိ ဒါနကမ္မဇဘူတပဒ  
ဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၃၅၀)

ရူပံ - စက္ခုပဋိဟနနလက္ခဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏဿ  
ဝိသယဘာဝရသံ၊ တဿေဝ ဂေါစရ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။  
(ဋ္ဌ၊ ၃၅၅) [၄၅၊ ၅၆-ခုနှစ်များက မေးပြီး။]

သဒ္ဓေါ - သောတပဋိဟနနလက္ခဏော၊ သောတ  
ဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝရသော၊ တဿေဝ  
ဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ စတုမဟာဘူတ  
ပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၃၅၅)

ဂန္ဓော - ယာနပဋိဟနနလက္ခဏော၊ ယာနဝိညာဏဿ  
ဝိသယဘာဝရသော၊ တဿေဝ ဂေါစရပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၃၅၅)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၇၉

ရသော - ဇိဝှိပဋိဟနနလက္ခဏော၊ ဇိဝှိဝိညာဏဿ  
ဝိသယဘာဝရသော၊ တဿေဝ ဂေါစရပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနော။  
(ဋ္ဌ၊ ၃၅၅)

\* ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ - ကာယပဋိဟနနလက္ခဏံ၊ ကာယ -  
ဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝရသံ၊ တဿေဝ  
ဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။  
(ဋ္ဌ၊ ၃၅၅)

---

\* မှတ်ချက်။ ။ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟူသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ပေါင်း၍ ထုတ်သော် ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ- ကက္ခဋ္ဌတ္တဥက္ကတ္တဝိတ္ထန္တန လက္ခဏံ၊ ပတိဋ္ဌာနပရိပါစန သမုဒီရဏရသံ၊ သမ္ပဋိစ္ဆနမဒ္ဒဝါ နုပ္ပါဒနအဘိနိဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အညမည မဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ကုတ္တိန္ဒြိယံ - ကုတ္တိဘာဝလက္ခဏံ၊ ကုတ္တိတိ ပကာသနရသံ၊ ကုတ္တိလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပိနံ၊ ကာရဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၅၈)

ပုရိသိန္ဒြိယံ - ပုရိသဘာဝလက္ခဏံ၊ ပုရိသောတိ ပကာသနရသံ၊ ပုရိသလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပိနံ၊ ကာရဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၅၈)

ဟဒယဝတ္ထု - မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုနိဿယလက္ခဏံ၊ တာသညေဝဓာတုနံ အာဓာရဏရသံ၊ ဥပ္ပာဟနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒုတွဲ)

အာဟာရော-ဩဇာလက္ခဏော၊ ရူပါဟနရသော၊ ဥပုတ္တမ္ဘနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ကဗဠံ ကတွာ အာဟရိတပ္ပဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၃၆၀)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗညုက္ခအဖြေခုံ ၈၁

အာကာသဓာတု-ရူပပရိစ္ဆေဒလက္ခဏာ၊ ရူပပရိယန္တ  
ကာသနရသာ၊ ရူမမရိယာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
အသမ္ပုဋ္ဌဘာဝဆိဒ္ဒဝိဝရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ  
ပဝါ။ ပရိစ္ဆိန္ဒရူပပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၆၂)

ဇိဝိတိန္ဒြိယံ - သဗ္ဗဇာတရူပါနပါလနုလက္ခဏံ၊ တေသံ  
ပဝတ္တနရသံ၊ တေသံယေဝ ဌပုနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
ယာပယိတဗ္ဗ ဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၅၉)

ဝိညတ္တိ - ဝိညတ္တိလက္ခဏာ၊ အဓိပ္ပါယပကာသန  
ရသာ၊ စလယောသဟေတုဘာဝပစ္စု ပဋ္ဌာနာ၊  
စိတ္တဇဘူတပဒဋ္ဌာနာ။ (၃၉-ခု မေးပြီ)

ကာယဝိညတ္တိ-အဘိက္ခမာဒိပဝတ္တကစိတ္တ သမုဋ္ဌာန  
လက္ခဏာ၊ အဓိပ္ပါယပကာသနရသာ၊  
ကာယဝိပ္ပန္နနဟေတု ဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
စိတ္တသမုဋ္ဌာနဝါယောဓာတုပဒဋ္ဌာနာ။  
(၃၉-ခု မေးပြီ)

၈၂

### ရွှေမြိုင်အုရင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဝစီဝိညတ္တိ-ဝစီဘေဒပဝတ္တကစိတ္တ သမုဋ္ဌာနလက္ခဏာ၊  
အဓိပ္ပာယ်ပကာသနရသာ၊ ဝစီယောသ  
ဟေတုဘာဝ ဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ စိတ္တ  
သမုဋ္ဌာနဝါယောဓာတုပဒဋ္ဌာနာ။

ရူပဿ လဟုတာ- အဒန္ဓတာလက္ခဏာ၊ ရူပါနံ  
ဂရုဘာဝဝိနောဒနရသာ၊ လဟုပရိဝတ္တိတာ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ လဟုရူပပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၆၂)

ရူပဿ မုဒုတာ- အထဒ္ဓတာလက္ခဏာ၊ ရူပါနံ ထဒ္ဓ  
ဘာဝဝိနောဒနရသာ၊ သဗ္ဗကိရိယာသု  
အဝိရောဓိတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ မုဒုရူပပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဋ္ဌ၊ ၃၆၂)

ရူပဿ ကမ္မညတာ- သရီရကိရိယာနုက္ကလကမ္မည  
ဘာဝလက္ခဏာ၊ အကမ္မညတာဝိနောဒန  
ရသာ၊ အဒုဗ္ဗလဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကမ္မည  
ရူပပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၆၂)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၈၃

ရူပဿ ဥပစယော- အာစယလက္ခဏော၊ ပုဗ္ဗန္တတော  
ရူပါနံ ဥမ္ပုဇ္ဇာပနရသော၊ နိယျာတနပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ ပရိပုဏ္ဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော ဝါ၊  
ဥပစိတရူပပဒဋ္ဌာနော။ (ဋ္ဌ၊ ၃၃၆/၇)

ရူပဿ သန္တတိ- ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊ အနုပ္ပဗန္ဓရသာ၊  
သဘာဝါနပဂမေပိ နဝဘာဝါပဂမပစ္စု  
ပဋ္ဌာနာ၊ ပရိပစ္စမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။(ဋ္ဌ၊ ၃၆၄)

ရူပဿ ဇရတာ- ရူပပရိပက္ခလက္ခဏာ၊ ဥပနယန  
ရသာ၊ သဘာဝါနပဂမေပိ နဝဘာဝါပဂမ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပရိပစ္စမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။  
(ဋ္ဌ၊ ၃၆၅) [၃၁-ခု မေးပြီ]

ရူပဿ သန္တတိ- ပရိဘေဒလက္ခဏာ၊ သံသီဒန-  
ရသာ၊ သဘာဝါနခယဝယပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
ပရိဘိဇ္ဇမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ၊ ၃၆၅)-



၈၄ . ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

သစ္စာ (၄) ပါး စသည် လက္ခဏာဒိစတုက္ကမ္ပာ:

သစ္စံ - အဝိသံဝါဒနလက္ခဏံ၊ ယာထာဝရိဘာဝန  
ရသံ၊သာဓုတာပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သောရစူပဒဋ္ဌာနံ။

ဒုက္ခသစ္စံ - ဗျာဓနလက္ခဏံ၊ (ပဝတ္တိလက္ခဏံ ဝါ၊  
သင်္ခတလက္ခဏံ ဝါ)၊ သန္တောပနရသံ၊ ပဝတ္တိ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သမုဒယပဒဋ္ဌာနံ၊ ဝိညံနတ္ထိ  
ပဒဋ္ဌာနံ။ (သမ္မော၊ ဋ္ဌ၊ ၇၉)

သမုဒယသစ္စံ-ပဘဝလက္ခဏံ၊ ပဝတ္တကလက္ခဏံ ဝါ၊  
တဏှာလက္ခဏံ ဝါ၊ အနုပစ္စေဒကရဏရသံ၊  
ပလိဗောဓပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အဝိဇ္ဇာပဒဋ္ဌာနံ၊  
(ဝိညံ နတ္ထိပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။ )

နိရောဓသစ္စံ- သန္တိလက္ခဏံ၊ နိဝတ္တိလက္ခဏံ ဝါ၊  
အသင်္ခတလက္ခဏံ ဝါ၊ အစူတိရသံ၊  
အနိမိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ န လဗ္ဘတိပဒဋ္ဌာနံ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေခုံ ၈၅

မဂ္ဂသစ္စံ - နိယျာနလက္ခဏံ၊ နိဝတ္တကလက္ခဏံ ဝါ၊  
ဒဿနလက္ခဏံ ဝါ။ ကိလေသပ္ပဟန  
ကရဏရသံ၊ ဝုဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဝိပဿနာ  
ဂေါတြဘူပဒဋ္ဌာနံ၊ ဝိသု နတ္ထိပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ - အနိဋ္ဌသမောဓာန  
လက္ခဏော၊ စိတ္တဝိယာတကရဏရသော၊  
အနတ္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနော။

ပိယေဟိ ဝိပုယောဂေါ - ဣဋ္ဌဝတ္ထုဝိယောဂလက္ခဏော၊  
သောကုပ္ပါဒနရသော၊ ဗျဿနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊  
ဇာတိပဒဋ္ဌာနော။

ယံ ပိစ္ဆံ န လဘတိ၊ သာ - အလဗ္ဘနေယျဝတ္ထုကြွစွာ  
လက္ခဏာ၊ တပ္ပရိယေသနရသာ၊ တေသံ  
အပ္ပဝတ္ထိပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနာ။

\* \* \* \* \*

၈၆

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

မဂ္ဂင် (၈) ပါး

သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ၊ ဓာတပကာသန  
ရသာ၊ အဝိဇ္ဇန္တကာရဝိဒ္ဓိသနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာ။

သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ- သဗ္ဗစိတ္တဘိနိရောပနလက္ခဏော၊  
အပ္ပနာရသော၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပပဟာနပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော။

သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ တို့ကို ရှေး၌  
ရေးခဲ့ပြီ။

သမ္မာဝါယာမော - ပဂ္ဂဟလက္ခဏော၊ အနုပ္ပန္န-  
ကုသလုပ္ပါဒနရသော၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပပဟာနပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ ဝိရိယာရမ္မဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာနော။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၈၇

သမ္မာသတိ - ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ၊ အသမ္ပုဿနရသာ၊  
မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပပဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊  
ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ။

သမ္မာသမာဓိ - အဝိက္ခေပလက္ခဏော၊ သမောဓာန  
ရသော၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပပဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊  
သုခပဒဋ္ဌာနာ။

\* \* \* \*

ဒါနံ၊ သီလံ၊ ဘာဝနာ၊ ဈာနတို့၏

လက္ခဏာဒိစတုက္ကများ

ဒါနံ - ပရိစ္စာဂလက္ခဏံ၊ လောဘဝိဒ္ဓံသနရသံ၊  
အနာသတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဒေယျဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။

၈၈

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

သီလံ - သီလနလက္ခဏံ၊ ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသုနရသံ၊  
အနဝဇ္ဇရသံ ဝါ၊ သောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊  
ဖိရောတ္တပူပဒဋ္ဌာနံ။

ဘာဝနာ - သမထဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာ နှစ်ပါးတို့၏  
တရားကိုယ်ကို ထုတ်ပါ။

ဈာန် - ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏံ၊ နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနရသံ၊  
ဈာနသမာပတ္တိပရိဂ္ဂဟိတရသံ ဝါ၊  
ဝိပဿနာဝမုနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဗြဟ္မလောက၊  
သမ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ၊  
ဥပစာရသမာဓိပဒဋ္ဌာနံ။

\* \* \* \*

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေခုံ ၈၉

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လက္ခဏာဒိစတုက္ကများ

\*ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ-ဇရာမရဏာဒိနံ ဓမ္မာနံ ပစ္စယ-  
လက္ခဏော၊ ဒုက္ခာနုဗန္ဓနရသော၊ ကုမ္မဂ္ဂ-  
ပစ္စုပ္ပန်နော၊ ပုရိမပုရိဓမ္မပဒဋ္ဌာနော၊ ဝိသု-  
နတ္ထိပဒဋ္ဌာနော ဝါ။

အဝိဇ္ဇာ- အညာဏလက္ခဏာ၊ သမ္မောဟနရသာ၊  
ဆဒနပစ္စုပ္ပန်နာ၊ အာသဝပဒဋ္ဌာနာ။  
(သမ္မော၊ ဌ၊ ၁၂၉)

သင်္ခါရာ - အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ၊ အာယုဟန-  
ရသာ၊ စေတနာပစ္စုပ္ပန်နာ၊  
အဝိဇ္ဇာပဒဋ္ဌာနာ။

ဝိညာဏံ - ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ၊ ပဋိသန္ဓိ-  
ပစ္စုပ္ပန်နံ၊ သင်္ခါရပဒဋ္ဌာနံ၊ ဝဝတ္ထာရမ္မဏ-  
ပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

၉၀ ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

နာမံ - နမနလက္ခဏံ၊ သမ္ပယောဂရသံ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂ  
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

ရူပံ - ရူပနလက္ခဏံ၊ ဝိကိရဏရသံ၊  
အဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

သဋ္ဌာယတနံ-အာယတနလက္ခဏံ၊ ဒဿနာဒိရသံ၊  
ဝတ္ထုဒ္ဓါရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။

ဖဿော - ဖုသနလက္ခဏော၊ သယံဋ္ဌနရသော၊  
သင်္ဂတိပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ သဋ္ဌာယတနပဒ-  
ဋ္ဌာနော။

ဝေဒနာ- အနုဘဝနလက္ခဏာ၊ ဝိသယရသသမ္ဘောဂ  
ရသာ၊ ဘုခဒုက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနော၊  
ဖဿပဒဋ္ဌာနော။

---

\*မှတ်ချက်။ ။ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့၌ ရှေ့ရှေ့တရား  
သည် နောက်နောက်တရား၏ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအပြေခုံ ၉၁

တဏှာ - ဟေတုလက္ခဏာ၊ အဘိနန္ဒနရသာ၊  
အတိတ္ထိဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ ဝေဒနာ-  
ပဒဋ္ဌာနာ။

ဥပါဒါနံ - ဂဟဏလက္ခဏံ၊ အမ္ပဉ္စနရသံ၊ တဏှာ  
ဒဋ္ဌတ္တဒိဋ္ဌိပစ္စုပ္ပန်၊ တဏှာပဒဋ္ဌာနံ။  
(သမ္မောဟ၊ ဌ၊ ၁၂၉)

ဘဝေါ - ကမ္မ၊ ကမ္မဖလလက္ခဏော၊ ဘာဝနဘဝနာ-  
ရသော၊ ကုသလာကုသလဗျာကတ  
ပစ္စုပ္ပန်၊ ဥပါဒါနပဒဋ္ဌာနော။

ဇာတိ - တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ပထမာဘိနိဗ္ဗတ္တိ-  
လက္ခဏာ၊ နိယျာတနရသာ၊ အတိတ  
ဘဝတော ဣမ ဥမ္ပုဇနပစ္စုပ္ပန်၊ ဖလ  
ဝသေန ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ ပစ္စုပ္ပန်၊ ဝါ၊  
ဘဝပဒဋ္ဌာနာ။



၉၂

### ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဇရာ - ခန္ဓပရိပါကလက္ခဏာ၊ မရဏူပနယနရသာ၊  
ယောဗ္ဗနဝိနာသပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဇာတိ  
ပဒဋ္ဌာနာ။ ဓာတုဝိပတ္တိပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။

မရဏံ - စုတိလက္ခဏံ၊ ဥဒ္ဓတိမိတ္တဝိယောဂရသံ၊  
ဂုတိဝိပ္ပိသပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ၊  
ဗျာဓိပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

သောကော - အန္တောနိဇ္ဈာနလက္ခဏော၊ စေတသော  
ပရနိဇ္ဈာယနရသော၊ အနုသောစန ပစ္စု  
ပဋ္ဌာနော၊ ဇာတိပဋ္ဌာနော၊ ကတာကတ  
ပဒဋ္ဌာနော ဝါ။

ပရိဒေဝေါ - လာလပ္ပနလက္ခဏော၊ ဂုဏဒေါသ  
ပရိကိတ္တနရသော၊ သမ္ဘဝပစ္စုပဋ္ဌာနော၊  
ဇာတိပဒဋ္ဌာနော၊ ပေမဓာတုပဒဋ္ဌာနော ဝါ။  
(သမ္မော၊ ဌ၊ ၉၈) [၄၈-ခု မေးပြီး]

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိဗေဒအဖြေခုံ ၉၃

ဒုက္ခသစ္စံ - ကာယပိဋနလက္ခဏံ၊ ဒုပ္ပညာနံ ဒေါမနဿ-  
ကရဏရသံ၊ ကာယိကာဗာပေစ္စပဋ္ဌာနံ၊  
ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ။

တစ်နည်း- အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏံ၊ အနိဋ္ဌာ  
ကာသမ္ဘောဂရသံ၊ ကာယိကာဗာပေစ္စပဋ္ဌာနံ၊  
ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ။

ဒေါမနဿ - စိတ္တပိဋနလက္ခဏံ၊ မနောဝိယာတရသံ၊  
မာနသဗျာဓိပဋ္ဌာနံ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ။

တစ်နည်း- အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏံ၊ အနိဋ္ဌာ  
ကာရသမ္ဘောဂရသံ၊ စေတသိကာဗာပ  
ပစ္စပဋ္ဌာနံ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝိတ္ထု-  
ပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။

၉၄

ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ

ဥပါယာသော- ဗျာသတ္တိလက္ခဏော၊ စိတ္တ-  
 ပရိဒဟန လက္ခဏော ဝါ၊ နိတ္ထုနနရသော၊  
 ဝိသာဒပစ္စုပ္ပန်နော၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနော။  
 (သမ္မောဟ၊ ၄၊ ၉၉)

အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒီစတုက္ကအဖြေစုံ

ပြီး၏။



ရွှေမြိုင်အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ  
(တက္ကသိုလ် အရှင်အဂ္ဂါစာရာဘိသိဒ္ဓိ) ၏

ထုတ်ဝေပြီးသော စာအုပ်များ

- (၁) ဓမ္မပဒဖြေနည်းလမ်းညွှန် (ပထမတွဲ)
- (၂) ကင်္ခါအဖြေစုံ (ပထမငယ်တန်းအတွက်)
- (၃) ပါတိမောက်အဖြေစုံ (မူ၊ ငယ်၊ လတ်၊ ကြီး  
တန်းအတွက်)
- (၄) နိရုတ္တိအဖြေစုံ
- (၅) သီလက္ခန္ဓာအဓိပ္ပါယ်အဖြေစုံ (ဓမ္မာစရိယတန်း  
အတွက်)
- (၆) လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေစုံ (ဓမ္မာစရိယတန်း  
အတွက်)
- (၇) အိတ်ဆောင်လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြေစုံ
- (၈) ဝိဂ္ဂဟအဖြေစုံ (ဓမ္မာစရိယတန်းအတွက်)

### ဓမ္မဒါနအလှူရှင်များ

- ၁။ ဒေါ်ခင်ရွှေ၊ သား-ကိုတင်မောင်ထူး၊  
မယဉ်ယဉ်မြင့် မိသားစု၊ F (1+2)  
ရွှေမာလာရိပ်မွန်၊ ကမာရွတ်။ ၃၀၀၀/-
- ၂။ ရဟန်းမယ်တော်ကြီးဒေါ်စံဝင်းမိသားစု၊  
ကြာပဒုမ္မာလမ်း၊ ၃-ရပ်ကွက်၊  
တ/ဥက္ကလာပ။ ၅၀၀၀/-
- ၃။ ကိုလှသန်း + မနီနီ  
၄၆၇၊ ဓမ္မာရုံ(၁)လမ်း၊ (၁၁)ရပ်ကွက်၊  
လှိုင်မြို့နယ်။ ၅၀၀၀/-
- ၄။ စာရေးသူ၏ခမည်းတော် ဦးကွန်းပလာ +  
ဒေါ်ခင်နု၊ ရေးမြို့။ ၅၀၀၀၀/-